

Vipavski glas

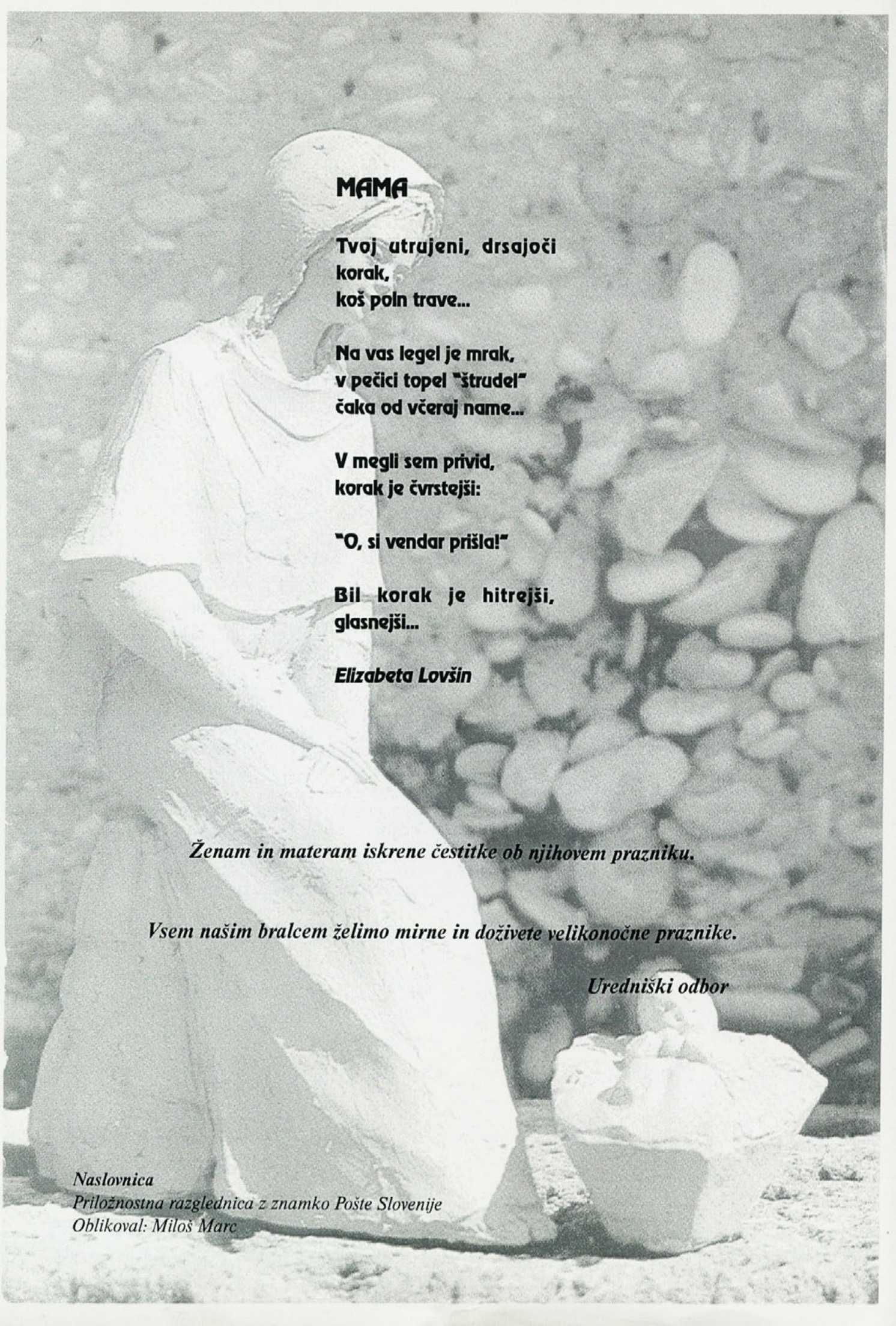
št. 68

*Vipavska moška in ženska
noša iz leta 1838*

letnik XIX

marec 2004

MAMA

Tvoj utrujeni, drsajoči
korak,
koš poln trave...

Na vas legel je mrak,
v pečici topel "štrudel"
čaka od včeraj name...

V megli sem privid,
korak je čvrstejši:

"O, si vendar prišla!"

Bil korak je hitrejši,
glasnejši...

Elizabeta Lovšin

Ženam in materam iskrene čestitke ob njihovem prazniku.

Vsem našim bralcem želimo mirne in doživete velikonočne praznike.

Uredniški odbor

Naslovnica

Priložnostna razglednica z znamko Pošte Slovenije

Oblikoval: Miloš Marc

NAŠI KULTURNIKI

Ob kulturnem prazniku si lahko privoščimo mnogo lepote! Kulturno bogat narod smo in sam Bog nam pomaga, če tega bogastva ne znamo ceniti; in še bolj naj se nas usmili, če ga ne bomo znali ohraniti. Ne razumem, kako nam uspe na veliko zasipati kulturno bogastvo v dušah, ki so rojene za lepoto in zato, da bi se po njih razodela čudovita božja dela.

Jožica Pizzoni, Naša družina

Z naslednjimi odlomki se spominjamo 100-letnice rojstva pesnika Krasa Srečka Kosovela ter v letošnjem letu preminulih kulturnih delavcev Janeza Menarta in Rudija Šeliga:

Srečko Kosovel
1904 - 1926

Pesnik ekstaze smrti in hrepenenja po novem življenju

Zanimivo je, da Kosovel na bralca v različnih obdobjih funkcionira zelo različno. Svojčas nas je fasciniral s svojimi eksperimenti, zdaj pa imam najintenzivnejši dialog z njegovo bivanjsko liriko. Zdi se mi, da je tudi izjemno zanimiv avtor pesmi v prozi. Po tem segmentu svojega opusa je premalo navzoč v naši zavesti. Ko sem pred kratkim za zbirko Klasje pripravljaj knjigo o sonetu, ki vsebuje tudi antologijo svetovnega in slovenskega soneta, sem s presenečenjem ugotovil, da je Kosovel tudi eden od vrhunskih in izvirnih slovenskih sonetistov. V naši zavesti pa sploh ne živi kot sonetist. Ta primer zgovorno priča, da gre za izjemno bogat pesniški svet, za kozmos, ki nas s svojo svežino vedno znova preseneča. Njegova zvezda se nenehno in čedalje bolj vzpenja.

Dr. Boris A. Novak, PN

Mehkobna ironija

Janez Menart je v svoji temeljni naravnosti - o tem navsezadnje pričajo tudi avtorji, katerih dela je dovršeno, marsikdaj naravnost mojstrsko prevajal - prepričljivo in na moč pristno ohranjal zvestobo klasičnemu izročilu. Nikoli mu ni bilo do tega, da bi bil modernist in inovator, zato pa je vseskozi pesnil v vsem umljivem in dostopnem jeziku, ki sta ga ob svojevrstni šegavosti in topli, vendar marsikdaj sila ostri ironiji in satiri prežemala empatični čut za anonimnega posameznika, pogreznjenega v vsakdanjo sivino in osamo. V dojemanju in vrednotenju sveta je vselej izhajal iz večnih človeških vzorov in idealov, ki jih je pojmoval povsem statično. Nič čudnega, če je njegova izpovedna, pripovedna in prikupno satirična poezija z zavirljivo lahkoto dosegala status ljudskosti - nekatere njegove najbolj spevne pesmi so enostavno ponarodele:

"Pol pijani smo in pol zaspani/ in momljamo, kaj je poezija./ V cerkvi pa prepevajo kristjani/ vsi v en glas: "Češčena si Marija..."

Tomo Vidic, PN

Janez Menart
1929 - 2004

Oster pogled

Ljudi si najbolj zapomnimo po drobnih, morda še tako nepomembnih dogodkih. Zato mi dovolite, da se od Rudija ne poslovim z velikimi besedami slovesa, ki nemalokrat odzvanjajo precej votlo, temveč z drobno anekdoto, ki se mi je čvrsto zasedla v spomin: nekaj dni po prvem srečanju s Šeligom sem na maturi iz slovenščine povlekel listek z napisom 'Rudi Šeligo: Triptih Agate Schwarzkobler'. Kmalu zatem sem pisatelja na njegovo povabilo obiskal v Sabonjah, kamor je prihajal loviti naravni ritem, kakor je pravil sam. Ko sem mu omenil, da sem na maturi dobil Triptih, se je blago nasmehnil in me je z zanimanjem vprašal, kaj sem na izpitu govoril o njegovem romanu. Po zdrdrani šolski interpretaciji Triptiha se je Šeligo le prekrizal. "Moj bog, a to da sem jaz napisal?!" je vzkliknil z nekoliko privihanimi ustnicami in z ono iskrico v očeh.

Andraž Gombač, PN

Rudi Šeligo
1935 - 2004

GOLDENSTEIN IN VIPAVSKA NOŠA

Slovenija je zelo bogata dežela. To se izraža tudi v naših nošah, ki predstavljajo vso pestrost slovenskih pokrajin in tudi različnost značajev Slovencev. Zato so naše noše od pokrajine do pokrajine drugačne.

Zelo razveseljivo je, da je Pošta Slovenije začela lansko leto izdajati pošne znamke z upodobitvijo narodnih noš. Prva priložnostna znamka iz te serije je lansko leto prinesla upodobitev noše

slovenske Istre. Letos pa smo 22.1. s ponosom pozdravili drugo znamko iz te serije, ki predstavlja nošo Vipavske doline. Znamka je izšla v 150.000 izvodih in nosi črkovno oznako A (38 SIT). Razglednico s tem motivom pa je v 300 izvodih izdal g. Kristjan Maver iz Društva zbiralcev Ajdovščina - Nova Gorica.

Vipavska dolina je bila vedno kulturno odprta in izrazito komunikacijsko območje. To lastnost odraža tudi noša prebivalcev naše doline sredi 19. stoletja, zato je upodobitev vipavske noše na znamki Slovenije še kako utemeljena in bo taka poromala v različne kraje sveta in dostojno predstavljala Slovenijo in njeno kulturo v svetu. Motiv vipavske noše na znamki je oblikovan po Goldensteinovem akvarelu iz leta 1838, ki je bil štiri leta kasneje objavljen. Kordesch pa je ob njem dodal naslednji opis: "Slika kar najbolj zvesto upodablja Vipavko, kakršne je številne videti, ko prodajajo sadje na novem trgu našega

Moška in ženska noša. Vipava, 1838 (Narisał F. K. von Goldenstein za Korytkovo zbirko Slowianscyzna (Arhiv Slovenskega etnografskega muzeja, Ljubljana)

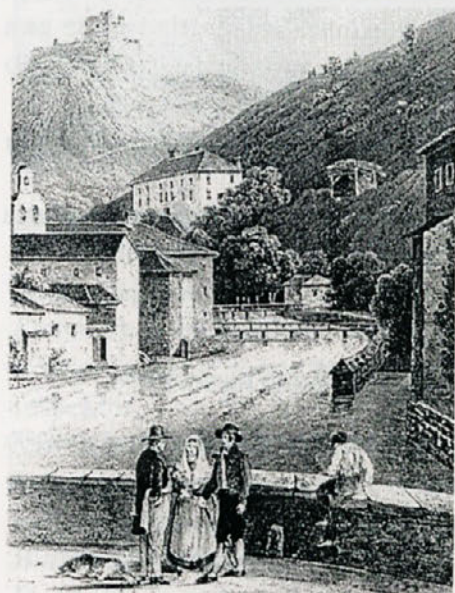

Moška noša. Vipava, tretja četrtina 19. stoletja (narisał: N. Arsenović, original hrani Etnografski muzej, Beograd, št. 3901/225, kopijo pa SEM, Ljubljana)

Ženska noša. Vipava, tretja četrtina 19. stoletja (narisał: N. Arsenović, original hrani Etnografski muzej, Beograd, št. 3843/193, kopijo pa SEM, Ljubljana)

glavnega mesta. Manj znan pa je najbrž kostum njenega moža, ki ji tu prinaša v škatli sadje, saj se v Ljubljani vipavski možje le redko vidijo." Res je, da so v Ljubljani prodajale sadje v glavnem vipavske žene. Možje pa so skrbeli za njegovo obiranje in prebiranje ter prevoz v Ljubljano. Vozili so ga ponoči v za to posebej prirejenih vozovih. Goldenstein je tako narisal žensko - sadjarko, ko je v Ljubljani prodajala sadje. Sedela je na stolu iz slame. Vsa njena obleka je iz lahkega, tako

Moška, ženska in otroška obleka. Vipava, 1844 (detajl z litografije, avtor: Franz Seraph Kurz zum Thurn und Goldenstein. Original hrani Narodna galerija v Ljubljani.

imenovanega škotskega blaga. Okrog nje so postavljene škatle z odbranim sadjem. Tako pripravljena čaka na trgu v Ljubljani kupce vipavskega sadja.

In kdo je bil gospod pl. Franz Kurz Goldenstein? Spodobi se, da se ob njegovi upodobitvi naše noše na znamki Slovenije spomnimo tudi nanj, saj je v Vipavi in Logu pri Vipavi zapustil kar nekaj svojih umetnin.

Doma je bil iz salzburškega Lungaua, s plemiškim naslovom Kurz zum Thurn und Goldenstein. Rojen je bil leta 1807, umrl 1878. Čeprav je končal graško slikarsko Akademijo kot najboljši študent, ni izstopal kot velik slikar, vendar pa se zdi, da je bil svojčas v Ljubljani nepogrešljiv, saj ni bilo slovesnega dogodka, kjer ne bi kot iluminator in scenarist odigral odločilne vloge. Njegov bogati in pestri opus, mešanica romantike in realizma, je ohranil trdno zagotovljeno mesto v naši dediščini 19. stoletja. Ta avstrijski slikar je v Ljubljani slikal od leta 1834 do 1867. Leta 1834 je bil učitelj risanja in slikanja na Mahrovi trgovski šoli v Ljubljani, poleg tega pa je imel tudi zasebno risarsko šolo. V Sloveniji je deloval vse do upokojitve leta 1867, ko je odšel v Gradec. V teh letih je ustvaril okoli

tisoč slik, med njimi kar četrtno pokrajinskih, veliko portretov, freske in olja z nabožnimi kompozicijami, pa tudi razne scenerije in še zlasti akvarelirane podobe domačih kmetijskih noš, ki jih je naslikal po naročilu narodopisca in pesnika Emila Korytky. Goldenstein je tudi prvi po spominu naslikal Portret pesnika Franceta Prešerna (1850).

Njegovo veliko delo v Vipavski dolini lahko vidimo ob vstopu v našo božjepotno cerkev Marije Tolažnice v Logu pri Vipavi. To svetišče je slikar poslikal v letih 1842-1844. Za to delo ga je poprosil in v Vipavo povabil takrat pomemben kulturni in cerkveni delavec, vipavski dekan Jurij Grabrijan. V loški cerkvi je na lastne stroške poslikal prezbiterij (kulise), strop ladje in osem oltarnih slik v kapelicah, ki so bile napravljene iz stranskih ladij. Ko je svetišče poslikal od znotraj, je ob zaključku del narisal še takratno zunanjo podobo loške cerkve leta 1844. To njegovo upodobitev smo objavili v 29. št. VG. Leta 1963 so po zaslugi dekana Podobnika loško cerkev temeljito restavrirali. Goldensteinovi poslikavi se je pridružil še restavrator - slikar Izidor Mole, ki je ob tej priložnosti poslikal dotlej prazni medaljon nad pevsim korom s podobami sv. Cirila in Metoda ter škofov Slomška in Baraga. Novejše prenovitve cerkve so zasluga dekana Franca Pivka.

Moška in ženska noša. Vipavska dolina, 1689. (J. W. Valvasor. Die Ehre des Hertzogthums Crain, Laybach 1689, VI. knjiga, sl. na strani 131)

Gotovo je, da je moral slikar Goldenstein bivati v Vipavi, ko je slikal v Logu. Iz tega časa nam je zapustil še lep motiv iz Vipave, in sicer pogled z mosta čez reko Vipavo na sotočje izvira Podskale in Podfarovža, kjer je upodobil leta 1844 žensko, moško in otroško vipavsko nošo, ki so jo takrat nosili v trgu Ipava. Ta motiv je eden najlepših panoramskih pogledov v Vipavi - z vodo, starim gradom nad Vipavo in starim župniščem ter cerkvico sv. Marka v Podskali, ki je danes ni več. Slikar Franz Kurz pl. Goldenstein spada med osebnosti vipavske kulturne preteklosti, saj nam je zapustil poslikave, ki so del naše kulturne, duhovne in naravne dediščine. Prav je, da smo se ga s tem zapisom spomnili tudi v našem glasilu v letu 2004, ko bomo praznovali 550-letnico obnovljenega svetišča v Logu.

Magda Rodman

Ilustracije vipavskih noš so vzete iz knjige M. Makarovič Oblačilna kultura kmečkega prebivalstva v Zgornji Vipavski dolini in na Gori.

Viri:

1. PRI Materi v Logu - Koper: Družina 7, 1952
2. KRALJ, Franc: Romarska cerkev Log pri Vipavi - Vipava: Loški zvon 1 (glasilo vipavskega pastoralnega področja), 1982
3. UMETNOST na Slovenskem - Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998
4. MAKAROVIC, Marija: Oblačilna kultura kmečkega prebivalstva v Zgornji Vipavski dolini in na Gori - Ajdovščina: Zavod za kulturo, izobraževanje in šport, 2000
5. SVETOVNI biografski leksikon - Ljubljana: Mihelač, 1994

BLAŽONOVA JELKA - KRALJICA NANOSA

Lepotico Nanosa, to je Blažonovo jelko, je v prvih dneh januarja 2003 podrl močan vrtinec burje. Njene korenine očitno niso bile več tako močne kot nekoč, zato se ji ni mogla upirati. Tako je bilo prekinjeno življenje, ki se je začelo pred približno 160 leti, se pravi leta 1843. Starost smo ugotovili s pomočjo dendrometrijske analize debla, ki jo bom kasneje opisal.

Jelka je rasla približno 2 km stran od Abramove turistične kmetije (Leskova meja, odd.45b) v gozdu revirnega gozdarja Branka Puca. Pred desetletji jo je občudoval že njegov ded Matija Puc, ki jo je poimenoval Regina (kraljica), saj je bila že takrat največja naokrog in je bila v ponos družine Blažonovih.

Ta jelka je pomembna zaradi dveh značilnosti:

1. izjemnih drevesnih mer za tako starost (imela je dobrih 15 m³ bruto mase, 37,2 m višine in 114 cm premera na prsni višini (1,3 m od tal)
2. zaradi zavarovanosti in navezanosti številnih rodov in njihove želje, da se ohrani za poznejše rodove. Jelka je bila zaradi svoje lepote in mer zaščiten z odlokom Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Jelko sta razžagala in obdelala gozdarska strokovnjaka Bogdan Ambrožič in Marjan Čoha, prisotni pa so bili tudi ostali, tako bivši kot tudi sedanji gozdarji, med drugimi tudi udeleženci svetovnih gozdarskih prvenstev.

Dogodek je bil medijsko pokrit, med drugim so demonstrirali ročno podiranje in razžaganje drevja, brušenje ročne žage (amerikanke); obiskal pa nas je tudi humoristični lovsko-gozdarski inšpektor.

Vse to pa je potekalo ob domačih kulinarčnih dobrotah, cenjenih v preteklem stoletju.

Les jelke je gospodar prodal, razen dveh kolobarjev. Enega bodo postavili na gozdno učno pot v bližini Tolmina, drugega pa bo gospodar uredil kot kronološki prikaz pomembnih mejnikov Blažonove domačije.

Dogodka ne smemo razumeti kot nekaj tragičnega, ampak kot proces, ki se začne z rojstvom (vzklitjem semena) in konča s posekom (gozdarstvo je med drugim tudi gospodarska panoga). Vsako drugo statično razumevanje gozda pa vodi do 'zelene' filozofije tarzanovskih gozdov. Da, te jelke resda ni več, je pa s svojim obrodом sigurno poskrbela za svoje potomce. V neposredni bližini namreč raste še ena jelka, ki bo, kot kaže, podobna dosedanji rekorderki.

Dendrometrijska analiza je najpopolnejši način ugotavljanja dogajanja drevesa v vseh njegovih življenjskih dobah, ki pa je mogoča le pri podrtem drevju. Glede na to, da je vrtnec burje v tem naravnem krogotoku podrl omenjeno jelko, sva se z g. Vojkom Černigojem, univ. dipl. inž. gozd. dogovorila, da izvedeva omenjeno analizo z namenom, da ugotoviva višinsko, temeljnično in volumensko priraščanje jelke. S to metodo v raznih starostih drevesa ugotavljamo razne mere debla, po teh merah pa razvoj in prirastek debla po posameznih razdobjih življenja drevesa.

Naj na kratko predstaviva rezultate analize.

Omenjena jelka, katere življenje je vzklilo približno leta 1843, je začela bolj intenzivno priraščati v višino pri starosti 30 let. Takrat je povprečni višinski prirastek znašal 52 cm/leto. Jelka je namreč drevesna vrsta, ki lahko celo 200 let potrpežljivo ždi v globoki senci kot nekaj decimetrov visoko drevesce in čaka na ugodnejše svetlobne razmere. Ko se le te pojavijo, nadaljuje s pospešeno rastjo in se normalno vključi v zgornjo drevesno plast. Tako brez večjih težav ulovi bukev in smreko, ki v mladosti rasteta hitreje.

Kulminacijo oz. maksimalno vrednost višinskega prirastka je drevo doseglo v starosti 50–60 let z višinskim prirastkom 87 cm/leto. Od te starosti naprej pa je višinski prirastek upadal. K temu je gotovo pripomogel tudi snegolom leta 1965 in 1967 ter katastrofalen žledolom leta 1975 in 1976. Debelinski prirastek drevesa izvira iz nalaganja vedno novih plaščev lesa okoli debla. Ta prirastek je na raznih mestih na deblu različen. Največje priraščanje jelke v debelino je bilo v starosti 70–100 let, ko je znašalo približno 1,1 cm/leto. Nato pa je postopno upadalo.

Temeljnični prirastek drevesa (pod temeljnico drevesa razumemo ploščino preseka debla v prsni višini) predstavlja povečanje temeljnice, nastalo v nekem razdobju. Velikost tega prirastka je odvisna od jakosti priraščanja debla v debelino, v veliki meri pa tudi od že danega premera debla oziroma od že dane temeljnice. Največji temeljnični prirastek je tako malo zamaknjen v primerjavi z debelinskim in to v obdobje od 90.–120. leta starosti jelke.

Podobno kot prirastek temeljnice je tudi prirastek volumna drevesa odvisen ne samo od jakosti, s katero naraščajo njegove mere, temveč tudi od že danih mer, ali z drugimi besedami, ob enakem debelinskem oziroma temeljničnem in višinskem prirastku volumen močneje priraste pri večjem kot pri manjšem drevesu.

Volumenski prirastek je naraščal vse do 110. leta starosti, kulminiral je v obdobju 110–120 let (v tem obdobju je znašal 1,141 m³/10let), nato pa je začel postopoma upadati.

Povprečno izvira 70 do 80% volumenskega prirastka iz priraščanja drevesa v debelino oziroma priraščanja temeljnice, 15 do 30% pa iz priraščanja drevesa v višino.

Boštjan Jež

PREDSTAVLJAMO VAM

ŽIVLJENJSKA POT FRANCA VIDRIHA IZ PODRAGE

1. del

Franc Vidrih se je rodil 25. marca 1922 v kmečki družini v Podragi. Mati Marija, roj. Lozej, se je dvakrat poročila. Prvi mož se ni vrnil z ruske fronte. Ostala je sama na veliki mozevi kmetiji s sinom Jožetom. V drugem zakonu, s Francem Vidrihom, sta se jima rodila dva otroka, sin Franc in hči Milica, ki pa je umrla še kot otrok. V težkih gospodarskih razmerah mlada družina na kmetiji ni imela pogojev za napredek. Ko sta Jože in Franc odrasla, se je že razplamtela druga svetovna vojna.

Tako kot vsi otroci na Primorskem v času med obema vojnama, je tudi Franc Vidrih obiskoval italijanske šole in okusil fašistično raznarodovalno politiko. Dočakal je nabor leta 1940 in kot italijanski vojni obveznik konec leta 1941 prejel poziv za služenje vojaškega roka. Dne 21. februarja 1942, ko še ni dopolnil dvajset let, se je poslovil od domačih. Vojna vihra ga je vodila iz severne v južno Italijo in

čez morje v severno Afriko. Tu je v bitki pri El Alameinu dočakal odločilni poraz sil osi in kot vojni ujetnik prišel novembra 1942 v angleško ujetništvo. V Kairu se je skupaj z nekaterimi drugimi primorskimi rojaki pridružil jugoslovanskemu kraljevemu gardnemu bataljonu. Konec decembra 1942 je odšel v Palestino, kjer se je zbirala jugoslovanska vojska. Po vrnitvi v Kairo je opravil padalski in radiotelegrafski tečaj. Skupino primorskih fantov so Angleži pripravljali za pristanek v domovini, kamor jih je vlekla želja, da bi se priključili boju za osvoboditev izpod fašizma. Tudi Franc Vidrih je v noči s 17. na 18. avgust 1943 pristal na Javorniku, kjer so ga pričakali borci NOB.

Po kapitulaciji Italije je bil zajet v nemški ofenzivi in pristal v tržaških zaporih. Tu se je začela kalvarija železniškega transporta proti vzhodu. Decembra 1943 je preizkusil najprej nemško taborišče v Vilni v Litvi, nato v

Minsku v Belorusiji. Tu je poleti 1944 dočakal prihod Rdeče armade, ki pa spet ni pomenila nič dobrega. Rusi so ga zajeli in odpeljali še bolj proti vzhodu, v rusko v mesto Tambov, jugovzhodno od Moskve, kjer je ostal do konca druge svetovne vojne in šele poleti 1945 krenil proti domu. Z železniškim transportom se je vozil preko Romunije in Madžarske v Subotico in šele od tu po čudnem naključju v Slovenijo. Domov se je vrnil 11. novembra 1945, ko so domači že izgubljali upanje, da ga še kdaj ugledajo.

Trde povojne razmere in sumničenja zaradi njegovega sodelovanja v angleških padalskih misijah in nepojasnjena izginotja njegovih padalskih tovarišev so mu še dolgo grenila življenje. Veliko je pripovedoval o svojih vojnih doživetjih v krogu domačih in prijateljev. Ves čas je iskal resnico o padalcih, pa je ni dočakal. Leta 1976 je pričel beležiti svoje spomine. Podkrepil jih je s spomini še živelih vojnih tovarišev in sojetnikov, prebiral razno literaturo in preverjal dejstva po ohranjenih pismih. Leta 1982 je tako zaključil svoje spominske zapise. Žal pa je naslednje leto v nesreči sklenil svojo življenjsko pot.

Skupina fantov v italijanski vojski z vso bojno opremo, spomladi 1942; prvi z leve v srednji vrsti čepi Franc Vidrih.

Kmalu po njegovi smrti se je počasi začela razpletati usoda padalcev. Šele leta 1999 pa so preživeli in umrli prejeli skupno državno priznanje Častni znak svobode. Burno dogajanje, ki ga je doživljal v treh letih in pol na bojiščih in v ujetništvu, je zelo slikovito opisal. S pogostim pripovedovanjem

je ves čas obnavljal spomine na vojne dogodke. Zato so njegovi zapisi kljub časovni oddaljenosti zelo natančni in dokaj zanesljivi. Še vedno pa jih moramo jemati kot spomin, ki se je zaradi težkih vojnih časov globoko zasidral v duši mladega človeka.

Na poti v severno Afriko (15. junij do 2. avgust 1942, Pistoia - Bari - Patras - Korint - Bengazi)

21. februarja 1942 se je Franc Vidrih poslovil od svojih domačih. V zbirnem centru v Gorici je bil dodeljen 122. pešpolku v Pistoio, severno od Firenz. 15. junija 1942 so z vlakom krenili proti jugu. Njegova naslednja daljša postaja je bilo naselje Gagliato v bližini Catanzara v Kalabriji na jugu italijanskega škornja, kjer so čakali na odhod v severno Afriko. Tu se je zbralo okrog 500 Slovencev. Najprej so jih odpeljali z vlakom ponovno nekoliko proti severu v mesto Lecce v Apuliji, kjer so čakali na letalski prevoz. Zaradi vojaških zavezniških operacij so jih prepeljali še bolj severno na vzhodno italijansko obalo, v Bari, kjer so se vkrcali na ladje.

Zanimiv je njegov opis italijanskega juga na dopisnici, ki jo je pisal domačim 17. junija 1942 iz Gagliata: »...Tukaj je kraj strašno pust. Ljudska noša je podobna Arabcem, posebno ženske. V vasi vlada strašna nesnaga in smrad. Hiše so po večini take, kakor pri nas svinjski hlevi. Tukaj so večina stari vojaki. Ko grem po vasi, se mi zdi, kakor da bi hodil po naših krajih, ker smo si v jeziku vsi enaki. Jaz sem popolnoma brez denarja, vsaki dan je pričakovati na odhod še bolj na toplo...«

V svojih spominih zanimivo opisuje pot v afriške dežele:

»... Pri vstopu na ladjo sta stali dve ženski v fašističnih uniformah in rdečim križem na rokavu. Vsak vstopajoči vojak je prejel od njiju sledeče stvari: zavoj cigaret, nekaj karamel,

čokolado in kar je bilo za njih najvažnejše, še razglednico z Benitovo sliko. V spominu imam, da sem bil v drugi polovici vstopajočih, kajti ko sem prišel na krov, sem zagledal, kako se Benito "kopa" na površini morja. Vsak vojak je prišedši na krov odvrget Mussolinijevo sliko v morje. Tistega prizora ne bom pozabil nikdar, kajti kolikor je bilo pripomb, zbadljivk in kletev na račun plavajočega Mussolinija, je lahko vsak v tem videl njegov »Vinceremo«. ...

Na večer smo odpluli. Okrog polnoči so opazili zavezniške podmornice. Konvoj se je takoj obrnil in vrnili smo se nazaj v Bari. Naslednji dan se je ponovno izplulo in prva postaja je bilo pristanišče Patras v Grčiji. Gostje Patrasa smo bili dva dni, nato se je vožnja nadaljevala skozi Korintski prekop. Na ladji je bila vsa posadka civilne trgovske mornarica iz Trsta. Ker so bili med nami tudi fantje iz Trsta, so se hitro seznanili s posadko. Ker je bila hrana slaba in pičla, so si ti hitro našli pot do kuharjev. Podnevi smo morali ostajati v podpalubju, zvečer smo prihajali na svež zrak na krov. Med tem večernim shajanjem smo se pogovarjali in debatirali razne stvari, predvsem pa o vojni ... "

Svoje spomine nadaljuje z opisovanjem vojaškega življenja v Afriki v zalednih enotah, preden je bil poslan v prve bojne linije.

Pristanek v Afriki

»... Pristali smo 2. avgusta 1942 v pristanišču Bengazi. Potrebno je bilo prehoditi mnogo potopljenih ladij, da smo prišli na kopno, kajti v pristanišču so bile potopljene vsake vrste ladij obeh vojskujočih se strani. "

Pismo domačim, 20. avgusta 1942: »...Čudno se mi zdi, da jaz še nič od vas ne prejmem ... Tukaj dobiti pošto od dragih domačih je kakor dobiti za jest ... S težkim srcem čakam dan na dan vaših novic. Druzega spomina od tod vam ne morem poslati kakor to afriško cvetlico, kupil sem jo nalašč za vam poslati, stane 1 liro, hranite za spomin od vašega Francelna. Tukaj so bele, prej ko jih vi prejmete, gotovo bodo zvene. Druzi posebnosti tukaj ni, vreme je vedno lepo,

dežja ga ni ... Tukaj sem pod šotorom, kakor nekdanj Izraelci. Za spati je treba potrpljenje, če podložim odejo pod hrbet, pa se nimam s čim odeti. Tukaj so noči precej hladne, ker vedno piha morski veter. Muh je dosti tukaj, pa so jako sitne. Kadar jem, so vedno okrog mene. ...«

Odhod na fronto pri El Alameinu (28. avgust do 2. september 1942)

Pismo domačim, 28. avgusta 1942: »... Napravljen sem za iti v dolg dolg jarek, se grem malo pozabavati. Sedaj ostanem sam iz naših krajev, ...Poprej nas je bila velika in vesela družba, sedaj pa sam ...Tukaj trpim za žejo, dobim malo vode. Osem dni je že, kar sem se zadnjič umil, še za piti mi ni dovolj. Kako bode dalje z menoj, ne ve. Zaupam v Božjo pomoč, da bom srečno preстал in se zopet povrnil med vas domače. Molite tudi vi zame. Kako mi je to uro in sploh, ko se na vas spomnim, ne morem popisati. ...«

Franc Vidrih kot italijanski vojak, fotografiran v puščavski uniformi dne 13. junija 1942, dva dni pred odhodom iz Pistoie.

»... Nemogoče je popisati, kakšna je bila vožnja od Bengazija do El Alameina. Vročina, prah, brez vode, stalni napadi iz zraka, skakanje iz kamionov in iskanje zaklonišč itd. Za ranjence

in mrtve nismo nič vedeli. Ta vožnja je trajala šest dni in noči. Naposled smo prispeli v zaledje fronte do rezervnih sestavov pri El Alameinu. Na večer prihoda smo prvič dobili kuhano hrano, ki pa je bila brez tekočine, tako da je pritiskala še hujša žeja. Med nočnim počitkom sem se slekel in zakopal v pesek, da sem si hladil telo. Ponoči so bili nekateri določeni, da gredo po vodo, toda vrnilo so se prazni, kajti med tem je bilo skladišče vode bombardirano. Voda je bila skladiščena v bencinskih sodih na prostem. ...«

Pismo domačim, 2. septembra 1942: »...Moram zahvaliti Boga da sem še zdrav in živ, prosim ga pa tudi, da bi me še v naprej obvaroval hude nesreče. Prosim vas molite tudi vi doma zame. Prosim vas vse, da mi odpustite moje pregrehe in žalitve. Tukaj prihaja druga pamet v glavo. Odkar sem se poslovil od vas ter šel v tuje kraje in med tuje ljudi, se vedno na vas spominjam, toda, še nikoli ne tako, kakor tukaj. ...«

Na fronti pri El Alameinu (2. september do 15. oktober 1942)

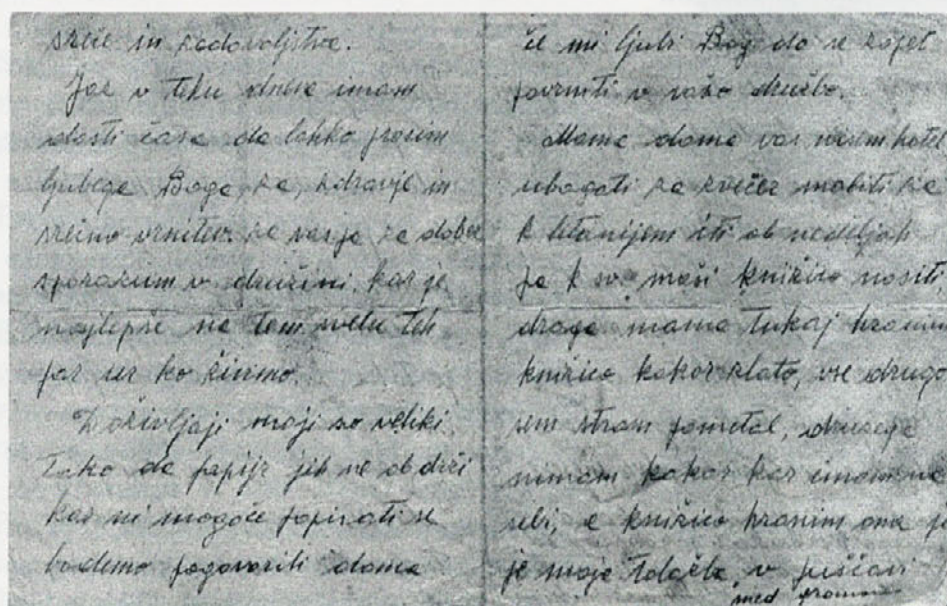
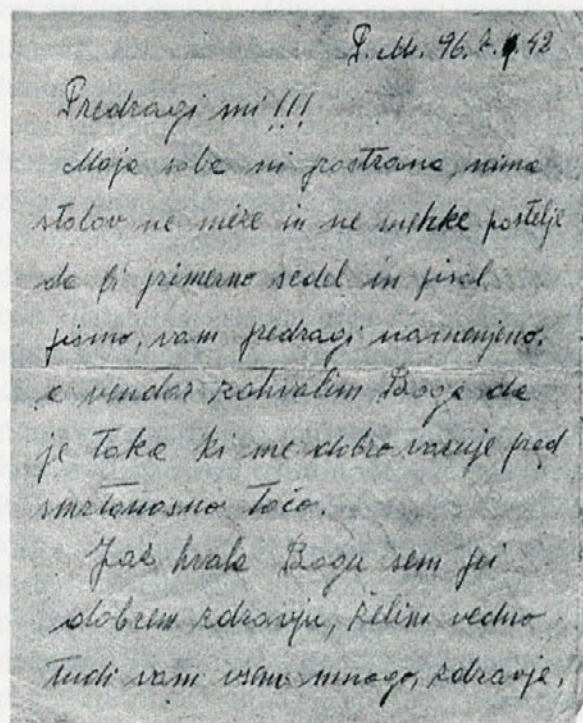
»... Naslednjo noč so nas razvrstili po manjših grupah in nadaljevali smo pot na fronto, na prave položaje. Dodeljeni smo bili diviziji Brescia. Vodja naše grupe sem bil jaz sam. Bilo nas je šest. Bil sem vodja brez čina. Ta noč je bila nepopisno huda zaradi žeje. ... Vsake toliko sem se zakopal v pesek ter iskal nekaj hladnega. Tako daleč je prišlo, da sem poskusil piti lastno vodo. Toda posledice so bile tako hude, da sem postal še slabši kot prej. Toliko da sem še lezel naprej. Edina orientacija za mojo skupino so bile sledi v pesku, ki jih je osvetljevala polna luna in daleč pred menoj njihove sence na puščavski planoti. Med potjo sem opazil na svoji desni, nedaleč od mene, nekaj podobnega grmovju. Čudno se mi je zdelo, kako bi tu obstajalo grmovje, ko ga nikjer ni bilo. Ker je bila noč svetla in je luna obsevala tisto grmovje, sem opazil, da se nekaj svetlika. Radovednost me je gnala tja, da bi se prepričal. Toda presenečenje! Ko sem se približal, sem videl, da so bili bencinski sodi pokriti z nekim grmičevjem. Prva misel je bila na vodo. Približam se prvemu sodu, odvijem pokrov in poduham. Bila je voda. Sod

prevalim, se uležem poleg in pričnem piti, še in še, nikdar dovolj. Nato sem napolnil svoji dve čutarici, skupaj tri litre in nato zopet pijem. Nato sem vse skupaj zopet spravil na prejšnje mesto ter sem jo korajžno mahnil v smeri moje skupine. Našel sem jih onemogle v pesku. Ponudil sem jim vodo. Toda dva sta planila proti meni ter me zmerjala, da sem zmešan in da imam privide in jih imam za norca. Komaj sem jih prepričal. Ko sta se pomirila, sem jima dal dvolitrsko čutarico in to so v hipu vsi trije spraznili. Nato sem jih napotil, kam naj gredo do sodov. Toda bilo je že prepozno, kajti kuharji so jih slišali ter jih nagnali.

Po nekaj dneh smo zopet krenili dalje po puščavi in prišli do našega bataljona. To je bil 2. bataljon 20. regimenta. Takoj nato so nas štiri odredili za stražo in usmerjanje prometa na prehodu skozi minsko področje. Dva sta ostala na začetku prehoda, jaz in Kandus sva odšla dalje, približno 500 m v smeri fronte. Ta čas je vladalo zatišje pred ofenzivo. Naš komandant kapitan je bil zagrizen fašist, ki je Slovence sovražil bolj, kakor pa nasprotnika na fronti...

...V noči s 16. na 17. september se je zgodilo naslednje: Okrog devete ure zvečer se je slišalo v bližini močno streljanje in vpitje. Nihče ni vedel, kaj se dogaja. Okrog desetih je prišel kurir s sporočilom, ker so bile telefonske zveze prekinjene, da so Avstralci napadli prve postojanke in skoraj vse poklali. Postojanke so šteje okrog 200 vojakov. Ker je bil naš bataljon v rezervi, je bilo takoj odrejeno, da iz našega bataljona dopolnijo postojanke. Razumljivo, da smo bili Slovenci prvi na vrsti, da gremo tja. Moji skupini je bil dodeljen še en Italijan. Odšli smo v temno noč, neznanemu nasproti. Tisti poročnik, ki je bil dodeljen, da gre z vso skupino na položaj, se je ob slovesu od kolegov jokal. Taka je bila morala in pogum italijanskega vojaka na fronti, tudi poveljnika. Dospevši na določeni položaj, je bila prva stvar priprava orožja in pomoč saniteti pri odnašanju mrličev in ranjencev ter popravilo zaklonišč, ki so bila razmetana. Meni so dodelili puškomitraljez, ki pa je bil ves zamazan in zaprašen. Ob dveh po polnoči sem ga moral razstaviti ter očistiti in zopet

sestaviti in to na prostem in v popolni temi. Vse je moralo biti opravljeno pred sončnim vzhodom, kajti ko je pričelo sonce vzhajati, smo bili lepa tarča za nasprotnika. Sonce je namreč všlo že ob štirih. Ko sem pričel čistiti meni dodeljeno zaklonišče, sem moral bivšega stanovalca potegniti ven. Bil je ves prerezan

Pismo domačim z bojišča pri El Alameinu, 7. septembra 1942. Ko se je mlad vojak soočal s smrtjo, svojim najbližjim ni skrival svoje stiske. Zaupal je le še v božjo previdnost.

in zmaličen, tako da se je črevesje za njim vleklo. Toliko da sem vzdržal, kajti prizor je bil strašen. Pomagali so mi tudi tovariši. Nato so prišli bolničarji ter ga odnesli. Poročnik, ki je bil z nami, je bil prava dobričina, nikdar ni

bilo žal besede iz njegovih ust. Hrano smo prejemali enkrat dnevno, toda samo ponoči. Bila je slaba in pičli obroki. Vode je bilo pol litra dnevno.

Zanimivo pa je bilo 25. septembra 1942, ko smo bili resnično napadeni in to pri belem dnevu. S puškomitraljezom sem bil takoj na položaju, kakor tudi vsi ostali tovariši. Ležal sem za vrečami peska, glavo sem tiščal pod vrečo in streljal, samo da je pokalo. Pomočnik, ki mi je podajal municijo, je naenkrat izginil in ostal sem brez streliva. Ko sem ugotovil, da so vsi pobegnili v skritišče, mi ni preostalo drugega, da sem še sam tako napravil. Toda okrog nas so padale granate, da je kar gorelo. Med tem se je začelo temniti. Ko se je popolnoma stemnilo, smo si ogledali razdejanje. Rezultat napada je bil strašen: 15 mrtvih, 10 ranjenih in mnogo zaklonišč je bilo razdejanih. ...

Po tem dogodku sem zbolel za krvavo grižo. Bilo je nekaj obupnega ... V treh dneh sem se tako spremenil, da me prijatelji niso prepoznali, ko sem prilezel iz zaklonišča.

Nekega dne mi je šinila v glavo misel, da bi si napravil strup, da bi že bilo konec neznanega trpljenja. Nabral sem nekaj starih cigaretnih ogorkov in nekaj peska, skupaj sem zmešal, vsul v porcijo, dodal nekaj kave, premešal in zvarek je bil pripravljen. Pričel sem počasi jesti in go t a t :

pripravljeno zmes. Natanko se spominjam, da je bilo proti večeru, po mojih računih bi me drugi dan prijatelji našli mrtvega... Pred svitom sem se zbudil in v svoje veliko začudenje sem se počutil veliko bolje, kot zadnje dneve. Šel sem

ven na zrak, česar nisem storil že nekaj dni. In glej, moj strup se je spremenil v zdravilo. Od tega dne dalje sem se z vsakim dnem počutil bolje. To se zgodilo 13. oktobra 1942.«

Premestitev v rezervne enote (15. do 23. oktober 1942)

»15. oktobra 1942 smo bili premeščeni v rezervo, kjer smo kopali järke. Med bivanjem na tem področju smo slišali iz nasprotnikove strani čudno ropotanje raznih strojev in to dan in noč. Govorilo se je, da se pripravlja nova ofenziva ...

... Zgodilo se je 20. oktobra 1942 opoldne, ko smo jedli: Tistega dne je stalno pihal hladen veter, zato smo poiskali zavetje v jarkih na toplem pesku. Kandus, Rusjan, Italijan in jaz smo ostali po zaužitju hrane v jarku, dočim si je Batagelj poiskal drugo zavetje in sicer poleg praznih bencinskih sodov, kakih 40 metrov stran od nas. Prižgali smo si cigarete ter kadili. Ker pa Batagelj ni imel vžigalic, je prosil, da bi mu kdo prinesel vžigalice. Nihče ni hotel napraviti usluge, pač pa smo mu svetovali, da naj pride sam do ognja, če hoče kaditi; sprva ni hotel, pač pa je preklinjal in nas zmerjal. Ker ni bilo drugače, je vendarle prišel on k nam. Zgodil se je čudež! Tisti hip, ko je skočil k nam v jarek in je ravno pri meni prižgal cigareto, smo zaslišali topovsko streljanje. Prve granate, ki so prilete, so zadele v polno v prav tiste sode, kjer je malo prej bil Batagelj. Seveda je sledilo zahvaljevanje in opravičevanje zaradi prejšnjih kletvic. Po približno uro trajajočem obstreljevanju je nastala tišina. Ostali smo v zaklonišču do noči, nismo si upali iti na prosto...«

Zaključna ofenziva pri El Alameinu (23. oktober do 5. november 1942)

» ... In tako je prišel zgodovinski dan 23. oktober 1942 ob 20. uri in trideset minut pri El Alameinu. Okrog 19.30 smo zaslišali brnenje letala ... Nekaj trenutkov za tem je sledila manjša eksplozija, ki je napravila iz noči pravi dan, kajti iz letal so odvrgli na stotine svetlobnih raket, ki so se prav počasi bližale zemlji. Vsa italijanska in nemška protiletalska artilerija je stopila v akcijo. Nastalo je strašno

pokanje in sikanje eksplozij v zraku. Sledilo je kratko zatišje.

Točno ob 20.30 se je na vzhodu na vsej fronti vžgalo. Joj, kakšno grmenje, bučanje in bliskanje je nastalo! Iz več sto topov so granate padale in eksplodirale na naši strani. Večji del nasprotnikovega vojnega arzenala je udarilo na našo divizijo. Bila je namreč razporejena v osrednjem sektorju fronte. Topovski ogenj ni prenehal niti za minuto. Kar ni bilo dovolj topovskega grmenja in eksplozij, se je pridružilo še letalstvo. Prva skupina je odmetavala svetlobne rakete, naslednja pa bombe. Italijansko in nemško letalstvo je bilo onemogočeno. Artilerija je skoraj molčala. Ta pekel je trajal tri dni in tri noči, nakar je na našem področju nastalo zatišje, mi smo bili na položajih in čakali na ponovno streljanje...

Po sedmih dneh, odkar se je začela ofenziva, so Angleži s svojimi močnimi silami predrli fronto na jugu preko depresije Quattara (Qattarah - Katarska depresija) ter na severu ob morju, tako so obkoljevali od vseh strani. Naša divizija je pričela z umikom dne 30. oktobra 1942 proti večeru.

Umik je bil blazno preganjanje, eden pred drugim si je utiral pot med razno motorizacijo. Letala so nas stalno preletavala in obstreljevala. Bili smo brez vode in hrane, vojska je bila nebogljen, strašno je bilo vse obnemoglo, mnogo je bilo bolnih in ranjenih. Ker so se Nemci polastili tudi italijanskih vojakov in ambulant, je vse pešačilo. Počitka ni bilo nobenega, ne ponoči ne podnevi. ... Kljub temu, da smo želeli, da bi nas Angleži čimprej zajeli, smo vendar morali pred njimi bežati. Sicer ni bilo nobenega reda, nobene discipline in tudi oficirje se je redko videlo, kljub temu ni bilo mogoče zaostati in pričakati zasledovalce. Med umikom je bilo ukazano, da se izmenoma nosi težko orožje, mi smo si med seboj bratsko pomagali ... Žalostno je bilo videti »našo« razpadajočo slavno armado. Vse se je drenjalo v eno smer. Sploh nismo vedeli, kaj se dogaja in kam gremo ...«

(se nadaljuje)

Lilijana Vidrih Lavrenčič

POROČILO O DELU KS VIPAVA

Člani sveta KS Vipava smo imeli v letošnjem letu eno sejo, smo pa nekateri člani opravili okrog 100 ur prostovoljnega dela pri čiščenju »frnaže« (območje med starim Petrolom in mostom preko Vipave). Delo še ni končano in na dokončni videz bo potrebno še malo počakati.

Konec lanskega leta smo za vas Zemono nabavili dve protipožarni omari z ustrezno opremo. Avtobusno postajališče je dobilo svojo končno podobo, prav tako parkirišče ob stari šoli. Tudi letos bomo namenili sredstva za obnovo fasad v starem delu Vipave po predhodno objavljenem razpisu v 66. številki Vipavskega glasa.

Razmišljamo o organizaciji prireditve Vipavska trgatev 2004. Ob tej priliki ponovno naprošam vsa društva in vse zainteresirane, da bi imenovali iniciativni odbor za organizacijo prireditev v prihodnjih letih.

Na marčevskem sestanku bomo sprejeli plan dela za leto 2004. O vseh delih in dejavnostih KS vas bomo sproti obveščali v Vipavskem glasu.

Vsakoletna čistilna akcija bo letos potekala od 20.3.2004. Trajala bo 2 tedna. Kontejnerji za odvoz kosovnih odpadkov bodo postavljeni na običajnih mestih. Prosimo, da v kontejnerje ne odlagate drugih smeti.

*Boris Ličen,
predsednik KS*

JAVNI POZIV

za vlaganje zahtevkov za vračilo vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje

1. Zahtevek lahko vložijo fizične osebe, lokalne skupnosti in njihovi pravni nasledniki, ki so z namenom pridobitve telefonskega priključka za sebe ali za druge sklenile pogodbo o vlaganju v javno telekomunikacijsko omrežje do vključno 6.4.1998 s pravnimi predniki Telekom Slovenije d.d. in Samoupravnimi interesnimi skupnostmi za poštni, telegrafski in telefonski promet (v nadaljevanju: SIS).
2. Priključnina in prispevek SIS se kot splošno obvezno plačilo za pridobitev telefonskega priključka v višini določeni s tabelo Ministrstva za informacijsko družbo, **ne vračata**.
3. Zahtevku je potrebno priložiti pogodbo iz 1. točke javnega poziva. Če je iz pogodbe razvidno, da se pogodbeni vrednost določa tudi na podlagi računov in drugih verodostojnih listin in dokumentov, je treba zahtevku priložiti tudi te dokumente. Če je upravičenec poleg pogodbenega zneska plačal še priključnino in prispevek SIS, naj predloži dokazilo.
4. Če zahtevek vloži oseba, ki ni pogodbeni stranka iz 1. točke, je treba zahtevku priložiti tudi dokaz o pravnem nasledstvu; fizične osebe naj predložijo sklep o dedovanju.
5. Začetki se vlagajo pri krajevno pristojnem državnem pravobranilstvu glede na sedež pravnega prednika Telekom Slovenije d.d., oziroma SIS, kjer so bila opravljena vlaganja in sicer na:
 - Državno pravobranilstvo Ljubljana, Šubičeva 2, p.p. 649, 1001 Ljubljana.
 - Državno pravobranilstvo, Zunanji oddelek Celje, Trg celjskih knezov 10, 3000 Celje.
 - Državno pravobranilstvo, Zunanji oddelek Koper, Ul. Stare pošte 3, p.p. 431, 6001 Koper.

- Državno pravobranilstvo, Zunanji oddelek Kranj, Slovenski trg 1, 4000 Kranj
- Državno pravobranilstvo, Zunanji oddelek Maribor, Svetozarevska 6, p.p. 200, 2001 Maribor.
- Državno pravobranilstvo, Zunanji oddelek Murska Sobota, Kocljeva 1a, 9000 Murska Sobota.
- Državno pravobranilstvo. Zunanji oddelek Nova Gorica, Trg Edvarda Kardelja 1, 5000 Nova Gorica in
- Državno pravobranilstvo, Zunanji oddelek Novo mesto, Vrhovčeva 18, p.p. 79, 8001 Novo mesto.

6. Rok za vložitev zahteve je štiri mesece od objave tega javnega poziva in začne teči naslednji dan po objavi.

*Komisija za opravljanje strokovnih in tehničnih nalog na podlagi zakona
o vračanju vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje*

POSLOVNO POROČILO KS VIPAVA ZA LETO 2003

PRIHODKI:

obresti	61.569,00 SIT
najemnine poslovnih prostorov	363.563,00 SIT
oglasi in reklame Vipavske trgatev	3.338.399,00 SIT
ostali prihodki	62.081,00 SIT
donacije za Vipavski glas	220.500,00 SIT
proračun Občine Vipava	5.058.975,00 SIT

SKUPAJ 9.105.087,00 SIT

ODHODKI:

pisarniški material	32.825,00 SIT
tiskanje Vipavskega glasa	1.537.572,00 SIT
razne storitve	1.776.468,00 SIT
drobni inventar	64.025,00 SIT
električna energija	304.677,00 SIT
komunalne storitve	79.567,00 SIT
telefon	34.649,00 SIT
najemnine in zavarovanja	41.914,00 SIT
Vipavska trgatev	3.197.215,00 SIT
transfer gasilstvo	450.000,00 SIT
stojnice	977.000,00 SIT
obnova stare šole	2.755.690,00 SIT

SKUPAJ 11.251.602,00 SIT

Marija Černigoj, tajnica KS

POROČILO O DELU OBČINE VIPAVA

PRORAČUN OBČINE VIPAVA ZA LETO 2004

Proračun za leto 2004 je občinski svet sprejel že 18. decembra 2003.

V letu 2004 ocenjujemo **skupne prihodke v višini 714 mio. SIT.**

Primerna poraba na osnovi števila prebivalcev znaša za našo občino 530 mio. SIT. V tej primerni porabi je zajeto tudi nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča. Tega naj bi naša občina zbrala v višini 36 mio. SIT za leto 2004.

V znesku primerne porabe tudi ni zajeta taksa od obremenjevanja voda in okolja, ki je ocenjeno na 50 mio. SIT in mora biti namensko uporabljena za investicije v komunalno infrastrukturo.

Na osnovi spremenjenega zakona o igrah na srečo smo vključeni v zaokrožena turistična območja in tako bomo pridobili prihodke od koncesijskih dajatev izven primerne porabe, kar pomeni približno 76 mio. SIT dodatnih sredstev, ki se smejo namenjati le za turistični razvoj.

V planu imamo tudi prodajo nekaterih stavb in poslovnih prostorov (Vrhpolje 33 - trgovina - 10 mio. SIT) in stavbnih zemljišč (Slap, Žagalčev vrt - 17 mio. SIT).

Višina predvidenih **skupnih odhodkov znaša 810 mio. SIT** in bodo ob 100% realizaciji plana povzročili 96 mio. SIT primanjkljaja.

Za kritje primanjkljaja smo planirali prodajo kapitalskih deležev (delnic v Mercator, Cestno podjetje, Vodi Gorica - skupno okrog 25 mio. SIT), za razliko pa se bomo morali zadolžiti pri poslovnih bankah, če nam bo predhodno zadolževanje odobrilo Ministrstvo za finance. Zadolžujemo se lahko le za investicije, ki jih odobri to ministrstvo.

Največ sredstev v proračunu namenjamo področju **vzgoje in izobraževanja** (skoraj 25% vseh odhodkov - 196 mio. SIT), in sicer:

za kritje razlike v ceni otroškega varstva - subvencije staršem, občina namenja 100 mio. SIT., šolski prevozi bremenijo občino letno na 20 mio. SIT, okrog 40 mio. SIT smo dolžni zagotavljati osnovni šoli za materialne stroške in varstvo vozačev.

Poleg tega mora občina investirati v zagotovitev standardnih prostorskih pogojev.

Za **socialno varnost** občina zagotavlja 25 mio. SIT, za **požarno varnost** imamo predvidenih 10 mio. SIT, za **pomoči v kmetijstvu** 18 mio. SIT, za **cestni promet** 32 mio. SIT, za **turizem** na osnovi pridobljenega koncesijskega denarja 48 mio. SIT.

Največja investicija v tem letu poteka v Vrhpolju - ureditev kanalizacije, za katero je v proračunu zagotoviti preko 100 mio. SIT. 58 mio. SIT moramo zagotoviti tudi za zamenjavo azbestnih cevi v naseljih Podraga, Lože, Manče in Slap.

Proračunska sredstva za predvidena dela v Vipavi:

- 46 mio. SIT za gradnjo Vrhpoljskega bloka, ki ga sofinancira tudi Stanovanjski sklad RS v višini 60%,
- 16 mio. SIT obnova ulice Ivana Ščeka
- 12 mio. SIT za obnovo strehe in fasade kulturnega doma (občinske stavbe)
- 3,5 mio. SIT za ureditev gretja v kulturni dvorani
- 3 mio. SIT za vzdrževanje čistilne naprave in izdelavo projektne dokumentacije za čistilno napravo
- 2 mio. SIT za projekte industrijske cone na območju priključka hitre ceste
- 500 tisoč SIT za projekte mrliške vežice na pokopališču

UREDITEV ULICE IVANA ŠČEKA

Na tej ulici, ki vodi do najbolj zanimivih turističnih točk v Vipavi, dela že izvajajo. Z zbiranjem ponudb naročil majhnih vrednosti so bili k oddaji ponudb povabljeni trije izvajalci. Komisija za odpiranje ponudb je kot najbolj ugodnega izbrala podjetje Keting d.o.o. iz Ajdovščine. Ponujena cena za izvedbo je bila 15.147.582 SIT.

Po izkopu ulice bodo najprej uredili komunalno infrastrukturo (kanalizacija in ostalo potrebno). Po ureditvi komunalne infrastrukture pa še zgornji ustroj. Ob tem smo želeli obdržati podobo starih vipavskih ulic, zato ulica ne bo asfaltirana, ampak bo urejena z drugimi materiali. Na sredini bo betonski kanal, ki bo služil za odvodnjavanje vode s površin ulice (kot na Grabrijanovi ul.). Na vsako stran kanala bo 1 m tlakovane površine s kamnom LIPICA FIORITO (podobno kot Trg Pavla Rušta). Ostala površina ulice bo pokrita s pohodno površino iz pranege betona. Dokončanje del je predvideno do sredine maja 2004.

RAZPISI

V mesecu februarju je občina Vipava objavila javne razpise za dejavnosti in izvajalce humanitarnih, kulturnih in športnih programov v občini Vipava. Razpisi so potekali v začetku marca. Za vse tri dejavnosti se iz leta v leto večja število prijavljenih, razpoložljiva sredstva pa ostajajo enaka kot lani. To je:

- 2,3 mio. SIT za humanitarne dejavnosti: prijavilo se je 38 humanitarnih in drugih društev in izvajalcev, ki izvajajo programe na tem področju. Skupaj so zaprosili za skoraj 7 mio. SIT.
- 1 mio. SIT za letovanje otrok: prijavilo se je več izvajalcev različnih taborov in letovanj. Občina sofinancira programe letovanja v višini 4000 SIT na otroka.
- 14 mio. 180 tisoč SIT za kulturo: od tega 9,84 mio. SIT za izvajalce kulturnih programov, 2,5 mio. SIT za poletne kulturne prireditve, 1,84 mio. SIT za kulturne programe krajevnih skupnosti. Poleg 8 društev, ki so vključena V Zvezo kulturnih društev Vipava, se je na razpis prijavilo še 35 drugih izvajalcev kulturnih programov.
- 10 mio. 400 tisoč SIT za šport: prijavilo se je okrog 22 izvajalcev športnih programov (športna društva, ustanove ter organizacije)

V marcu sta bila objavljena razpisa za subvencioniranje obrestnih mer za stanovanjske in kmetijske kredite.

- Subvencioniranje stanovanjskih kreditov: Za kreditiranje je bila izbrana NOVA KBM d.d. Nova Gorica. Obrestna mera za kreditorejmalce je 7+1%, najdaljši rok za vračilo kredita pa 10 let. V proračunu je za subvencioniranje obrestnih mer namenjenih 2,5 mio. SIT, kar zadostuje za kvoto kreditov v višini 44,17 mio. SIT. Najvišji znesek kredita po razpisu je lahko 3 mio. SIT.
- Subvencioniranje kmetijskih kreditov: Za kreditiranje je bila izbrana HKS Vipava. V proračunu je za subvencioniranje obrestne mere (TOM+r) namenjenih 10 mio SIT. Razpis poteka do vključno 5. aprila 2004.
- Subvencionirajo se naslednji kmetijski programi: agromelioracije kmetijskih zemljišč (vinogradi, matičnjaki, sadovnjaki, travniki, pašniki, vrtnarstvo), nakup kmetijskih zemljišč, nakup osnovne črede, novogradnja in adaptacija hlevov ter investicije v povečanje pridelave mleka in mesa na kmetijah, investicije v posodabljanje strojnega parka na kmetijah, investicije v dopolnilne dejavnosti na kmetijah z namenom tržne proizvodnje, investicije v nasade hitrorastočih listavcev in nakup gozdnih zemljišč.

Po prehodnem triletnem obdobju, ki si ga je zagotovila Republika Slovenija, bodo morale biti vse državne pomoči na področju kmetijstva usklajene s smernicami Evropske komisije, kar bo pogoje za pridobivanje pomoči zelo zaostri.

PRIJAVA ŠKODE PO NARAVNIH NESREČAH V LETU 2003

Že v juliju 2003 so občine pričele zbirati prijave škod, ki jih je utrpelo kmetijstvo zaradi pozebe, toče in suše v letu 2003. Občine so podatke o vlogah in oškodovancih posredovale Ministrstvu za obrambo, Upravi za zaščito in reševanje. Ker so posamezna ministrstva delovala neusklajeno, je bilo potrebno v oktobru ponovno dopolnjevati podatke in pozivati oškodovance. Enaka zgodba se je ponovila, ko se je država odločila, da mora te podatke obdelovati Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Pripravili so nov program, ki je zahteval natančnejše podatke o identifikacijski številki nosilca kmetijskega gospodarstva, o enoti rabe, parcelni številki in katastrski površini. Občinska uprava je morala marca 2004 vse v preteklem letu zbrane podatke vnesti v nov program. Med obdelavo vlog je bil program direktno vezan na bazo podatkov ministrstva. Vsi oškodovanci so nato prejeli vzorčne izpise svojih vlog in bili pozvani, da jih pregledajo, popravijo morebitne netočne podatke in tudi dopolnijo s parcelami, ki jih ob prvi prijavi niso vnesli. Približno v desetih delovnih dneh se je na občinski upravi zglasilo 300 oškodovancev, ki so prijavili škodo na približno 6000 parcelah. Prijavljene škode je bilo za 294 mio. SIT. Po preveritvi vlog s podpisom smo potrdili točnost podatkov. Kljub temu je bilo treba ponovno pozvati 80 oškodovancev, ker so na ministrstvu za kmetijstvo ob obdelavi podatkov ugotovili napake oziroma neskladnosti v prijavi. Obdelava podatkov škod po naravnih nesrečah v letu 2003 mora biti zaključena do konca marca 2004.

*Za občinsko upravo zbrala
Vida Babič*

IZ USTANOV IN DRUŠTEV

Iz ŠGV

Od novoletnih počitnic naprej je sedeva v šolskih klopih zelo zahtevno sedeti. Pa vseeno naši dijaki najdejo čas (nekateri pa si ga malo več vzamejo) za marsikatero dogajanje ob šoli in tudi izven nje.

Zimski športni dan je bil v znamenju smučanja (Piancavallo) in drsanja (Piancavallo in Bled) ter za tiste, ki se bojijo »nadršati«, še plavanje in pohod. Sredi januarja so pevci našega zbora utrjevali letošnji program na intenzivnem pevskem vikendu kar v našem dijaškem domu. Profesorji poleg strokovnih znanj rabimo tudi duhovne poglobitve. Na vikendu na Mirenskem gradu smo s p. Lojzetom Markljem iskali duhovno ozadje našega dela z mladimi.

Od polovice januarja pa smo začeli neposredne priprave na letošnjo proslavo ob kulturnem prazniku in odprtju razstave o glagoljaštvu. Zbiranje gradiva je bil kar zahteven projekt, prav tako pa tudi postavitve razstave in proslava ob odprtju s počastitvijo slovenskega kulturnega praznika. Prav zato, da bi se lahko proslave udeležili tudi krajanje Vipave, čeprav je prvenstveno namenjena našim dijakom, smo jo postavili v večerni čas (običajno imamo to proslavo zadnji dve šolski uri na dan pred praznikom). Predhodno smo na roditeljskih sestankih od staršev dobili zagotovilo, da se bodo proslave udeležili skupaj z dijaki.

Razstava je plod večmesečnega dela treh dijakinj: Katarine Grahor iz četrtega letnika, ki je tudi neformalno vodila skupino dijakov pri delu, Ane Jurca in Ane Pucer, obe iz drugega letnika. Z njimi je delal, jim svetoval ter vodil pripravo proslave in razstave gospod Bogdan Vidmar, naš svetovalni delavec. Veliko je pomagala dijakom tudi Matejka Fajdiga, naša profesorica umetnosti in knjižničarka.

V Arhivu Republike Slovenije. Od leve stojijo Ana Pucer, Ana Jurca, Bogdan Vidmar, dr. Jedrt Vodopivec, Katarina Grahor, dr. Janez Zor in Matejka Fajdiga.

In zakaj prav zanimanje za glagolico? Kakšni so bili cilji zbiranja podatkov in postavitve razstave? Naš svetovalni delavec g. **Bogdan Vidmar** je zapisal:

Slovenija bo maja postala polnopravna članica EU. Kaj nas čaka v novi zvezi? Ali bomo ohranili svojo kulturo in svoj jezik? Sveta brata Ciril in Metod nam nista prinesla iz Soluna grščine niti nista sprejela latinščine. Za naše prednike sta izumila povsem originalen črkopis, ki je omogočal zapis govora naših prednikov. Ciril in Metod sta za 1000 let prehitela pokoncilsko splošno uvedbo bogoslužja v narodni jezik. Tudi takrat bi lahko slepo in nekritično sprejela grški ali latinski jezik in kulturo in ga vcepila med Slovane. A sta že pred 1000 leti znala ceniti tisto, kar je v nekem narodu originalnega. Ali ju bomo znali posnemati mi in naši zanamci? Brez vedenja o tem, da sta sv. brata Ciril in Metod utemeljila prvi slovanski knjižni jezik, da je slovansko bogoslužje odigralo pomembno vlogo za ohranitev naše narodne identitete, jima bomo težko sledili.

Cilji razstave so bili:

- Spodbuditi zavedanje o pomenu glagolice za našo narodno identiteto.
- Poiskati glagolska pričevanja na ozemlju naše države in jih predstaviti javnosti.
- Predstaviti pomembne poznavalce te tematike (škof Anton Mahnič, Franc Grivec).
- Pokazati, da glagolica ni isto kot cirilica.
- Raziskovalno delo dijakov.

Poleg skupine, ki je fizično postavljala razstavo, so bili aktivni še tisti, ki so pripravljali program proslave, pa dijaki, ki so pripravljali oddaje za radio – Ognjišče in Nova.

Na proslavi sta spregovorila dr. Janez Zor, profesor staroslovanščine, o pomenu glagolice, in dr. Jedrt Vodopivec, ki je predstavila, kako poteka restavriranje knjižnega gradiva v Arhivu Slovenije. Poleg mešanega zbora ŠGV pa je zapel tudi moški ekumenski pevski zbor iz Trsta, ki je s pesmimi iz bogoslužja vzhodnega obreda dodal pridih staroslovanščine.

Mešani pevski zbor ŠGV in moški ekumenski pevski zbor iz Trsta sta polepšala odprtje razstave.

O svojih videnjih proslave in razstave je **Katarina Grahor**, soavtorica razstave, zapisala:

O GLAGOLICI NA ŠKOFIJSKI GIMNAZIJI VIPAVA

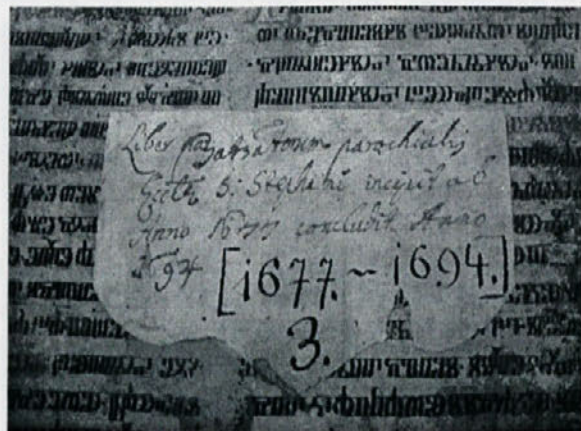
Slovenski kulturni dan že tradicionalno obeležimo s proslavo in tematsko razstavo. Letos smo se odločili, da bomo ovrednotili pomen glagolice.

Na prireditvi je spregovoril dr. Janez Zor, strokovnjak za to področje in nekdanji profesor na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Orisal je delo bratov Cirila in Metoda, ki sta najbolj zaslužna za to, da so že v 9. stoletju opravljali bogoslužje v slovanskem jeziku. Moravski knez Rastislav je namreč leta 862 prosil bizantinskega cesarja Mihaela III., da mu pošlje misijonarja, ki bo oznanjeval Kristusov nauk v njihovem, to je slovanskem jeziku. Cesar mu je poslal brata Konstantina in Metoda. Živela sta v okolici Soluna, tako da sta znala govoriti slovanski jezik. V bogoslužje sta uvedla namesto latinščine starocerkveno slovanščino. V ta namen sta sestavila nov črkopis, ki je vseboval 38 znakov (grafemov) - imenovano **glagolica** (glagolati pomeni govoriti). Prevedla sta tudi nekaj najosnovnejših odlomkov iz Svetega pisma. Na Moravsko sta prišla leta 863. Skupaj sta delovala približno tri leta. Njuno delovanje se je razširilo tudi v Panonijo. V Rimu je papež potrdil bogoslužje v tem novem jeziku, knjige napisane v glagolici ter njune učence. Pred tem pa sta se morala zagovarjati, saj je do takrat veljal princip, da se sme Kristusov nauk poučevati le v hebrejskem, grškem ali latinskem jeziku. Svojo odločitev za slovanski jezik sta utemeljila s trditvijo, da na vse lije isti dež, na vse enako sije isto sonce, da vsi dihamo isti zrak, zakaj torej duhovniki ne bi smeli slaviti Boga v jeziku svojega naroda. V Rimu je zaradi šibkega zdravja Konstantin vstopil v grški samostan in dobil novo ime Ciril. Kmalu je umrl, Metod pa je še vrsto let oznanjal evangelij med Slovani v slovanskem jeziku. Po Metodovi smrti pa so se morali na pritisk nemških škofov slovanski duhovniki - glagoljaši umakniti proti jugu. Tako so prišli tudi v naše kraje. V Kopru je bil samostan sv. Gregorja, v katerem so do leta 1806 prebivali duhovniki - glagoljaši. V Gorici so v Bogoslovnem semenišču do leta 1862 poučevali tudi glagolico.

Na slovenskem ozemlju imamo številne ostanke glagolskih pričevanj. Največ jih je v Slovenski Istri. Pripravljavci razstave smo brskali po literaturi, obiskovali in fotografirali smo glagolske napise na raznih krajih, bili smo v Arhivu Republike Slovenije, v Nadškofijskem arhivu, v Narodni in univerzitetni knjižnici, pomagal pa nam je tudi prof. Zor. Ugotovili smo, da na slovenskem ozemlju obstaja 80 glagolskih napisov (po stenah, kamnih, freskah), večinoma iz 15. in 16. stol. pa vse do 18. stoletja. Na razstavi smo jih prikazali 63. Poleg tega so razstavljene posamezne strani iz raznih bogoslužnih knjig, napisanih v glagolici. Predstavili smo misal (tiskan leta 1631), ki ga hranijo v Krkavčah in je potreben restavracije. Najbolj znane glagolske napise, vklesane v freske, najdemo v cerkvi Svete Trojice v Hrastovljah iz 15. st. V Dolenji vasi pri Senožečah pa je edini napis v glagolici v slovenskem jeziku (vsi ostali napisi so v starocerkveni slovanščini ali v hrvaškem jeziku, ki vsebuje slovenske besede).

Prof. Franc Kralj in dekan Franc Pivk z Vipavskim misalom v rokah

Detajl iz Vipavskega misala

Tudi v Vipavski dolini imamo ohranjenih nekaj glagolskih dokumentov. V Arhivu republike Slovenije hranijo pergamentno stran urbarja s Slapa pri Vipavi. Vipavska župnija hrani del Vipavskega misala. Matična knjiga je vezana v platnici iz pergamenta, ročno popisani v glagolici. Pergamentne strani glagolskega misala (ki ni bil več v uporabi) so uporabili kot platnice novih knjig. V cerkvi svetega Danijela v Dornberku pa je ohranjen glagolski napis na portalu (pop Juri 1574). V dekanijem arhivu v Črničah hranijo iztrgan list, kjer je zapisano, da se je brala slovanska maša leta 1583.

Dijaki in profesorji smo se ob raziskovanju glagolskih napisov veliko naučili, zlasti o slovenski zgodovini. Prepričani smo, da nismo odkrili še vseh glagolskih napisov na slovenskem ozemlju, zato nameravamo z raziskovanjem nadaljevati.

Da so zadnje vrstice, ki jih je zapisala dijakinja zelo resnične, pričajo odmevi na razstavo. Po ogledu se je že oglasilo nekaj duhovnikov, da tudi pri njih hranijo kakšno knjigo ali ostanek knjige z glagolsko pisavo – običajno so knjige zavite v liste iz glagolskih misalov.

Morda je zanimiv še tudi na otvoritvi razstave izrečen podatek dr. Zora, da je bil eden velikih poznavalcev glagolice in staroslovanščine vipavski rojak Štefan Kocijančič (spominska plošča na stari šoli).

In pomen postavljene razstave? Upamo, da je pri tistih, ki so si jo ogledali, utrdila vedenje, da nismo od včeraj, pač pa ima naš slovenski živelj na teh tleh globlje časovno-kulturno-jezikovne korenine in zaupanje, da ima slovenski živelj na teh tleh še bogato prihodnost.

Kot ustanova upamo, da ima tudi kakšen od naših dijakov bogato umetniško prihodnost. O mladem umetniku in njegovi razstavi, ki je bila tudi odprta ob kulturnem prazniku, je naš svetovalni delavec g. Bogdan Vidmar zapisal:

KIPARSKA RAZSTAVA LANA SEUŠKA

V Dijaškem domu Škofijske gimnazije Vipava svoje kiparske izdelke razstavlja Lan Seušek, doma iz Kopra. Rojen je bil 14. 6. 1987, obiskoval je OŠ Dušana Bordona v Kopru, sedaj pa je dijak 2. letnika Škofijske gimnazije Vipava.

S kiparstvom, ki mu daje možnost izražanja, se ukvarja že od 6. leta dalje. Čeprav sam pravi, da še nima svojega prepoznavnega sloga, se s tem ne bi strinjal. Njegove stvaritve govorijo - izžarevajo toplino, nežnost, zamišljenost, dobrodušnost, trpljenje, votlost. Sporočilo je odvisno od tega, kaj kip predstavlja.

Mladi umetnik in njegovo delo.

Lan je prepričan, da mora še rasti v teoriji. Obiskuje kiparsko šolo v Kopru, ki jo vodi Sašo Stevović, po rodu iz Črne gore, ki je bil nekaj časa učenec slavnega kiparja Ivana Meštroviča. Učitelj Lana opozarja na napake, ki pa jih mora reševati sam in prav to je zanj največji izziv, mu najbolj pomaga in ga spodbuja k

ustvarjalnosti. Na ta način se izpopolnjuje in širi svoja obzorja. Pobudo za razstavo je dal vzgojitelj Simon Cigoj. Na razstavi Lan predstavlja svoje najboljše kipe od leta '93 naprej, torej od 6. leta svoje starosti dalje. To pomeni, da je na razstavi viden

njegov desetletni umetniški razvoj od 6. do 16. leta starosti. Nekatere podarjene kipe si je sposodil, en kip npr. od koprskega stolnega župnika g. Jožeta Pegana. Ko je kip po več letih spet zagledal, je le-ta bil drugačen, kot si ga je predstavljal. To ga je presenetilo, saj se je začel zavedati, da se je v desetih letih umetniško razvijal. Po drugi strani pa je nekatere najlepše stvaritve, npr. »Mati«, uresničil v preteklih letih.

Toda Lan je prepričan, da zanj poti še ni konec, še mora napredovati. Odločen je, da se bo s kiparstvom vsekakor ukvarjal tudi v prihodnosti in to zelo resno.

Sicer pa je sredina februarja minila v znamenju informativnih dnevo. Tudi letos je bilo zanimanje za vpis na našo ustanovo zelo veliko, tako da bo verjetno potrebna omejitev vpisa. Za dijake, ki so že pri nas, pa je bil še bolj vesel konec februarja, saj so ga zaznamovale zimske počitnice in sneg, pa tudi že ustaljena učna pot naših tretjeletnikov v Rim.

Zbral in uredil Vladimir Anžel

Iz OŠ

KONCERT NA ZEMONU

Letošnja osrednja prireditev ob slovenskem kulturnem dnevu, ki je bila na Dvorcu Zemono, starodavni zgradbi na gričku sredi vipavskih vinogradov, v nedeljo, 8. februarja 2004, je imela za nas, tamburaše, poseben čar. Pomenila je obeležitev pete obletnice ponovnega tamburanja na Vipavskem in prve obletnice delovanja društva Vipavskih tamburašev, ki jih vodi ga. Vlasta Lokar Lavrenčič. Slavnostnost večera sta potrdila s svojima tehničnima ekipama radio Ognjišče in televizija Primorka, ki bosta ta koncert v bodoče predvajali.

Prireditev je potekala v več delih. Med nastopajočimi je bilo mogoče prisluhniti vsem trem tamburaškim sestavam: najmlajšim instrumentalistom, starejši in srednji skupini. Program je bil pester, ne samo po izboru skladb, temveč tudi po številu sodelujočih. Za to priložnost je gospa Zvonka Starc z otroškim pevskim zborom Poke in mladinskim zborom osnovne šole pripravila nekaj ljudskih pesmi ob naši spremljavi. Na trobento je zaigral Marko Lavrenčič. Povezovalka Nataša Nardin se je poleg voditeljstva izkazala tudi kot solo pevska.

Najmlajša in starejša skupina sta za to priložnost prvič javno nastopili. Za prve lahko rečem, da so se izkazali v sproščenosti igranja in dali občutek, da se bodo v bodoče še kosali s skupinami na republiški ravni. V starejši skupini, v kateri sodelujejo tudi starši otrok, ki že dalj časa igrajo na tamburice, je bilo na začetku čutiti sicer malo več treme, pa so jo po prvih taktih uspešno premagali. Povedati moram, da so ti starejši tudi poskrbeli za dekoracijo prostora, razstavo fotografij o delovanju Tamburaškega društva, sprejem gostov iz Hrvaške in čisto na koncu presenetili našo vodjo Vlasto Lokar Lavrenčič.

Vrhunec večera je bila skladba, napisana za dva tamburaška orkestra, in smo jo zaigrali v sodelovanju s tamburaškim ansamblom Šmidhen iz Samobora, katerega voditelj je naš stalni zunanji sodelavec Dražen Varga. Skladbo Duo je g. Varga napisal prav za to priložnost in je (po daljši tonski vaji zaradi posebnih akustičnih efektov dvorca) napolnila prav vsak kotiček prostora in prelila igranje dveh skupin v prijeten klepet mladostnikov. Srednješolci iz Samobora so v svojem nastopu pokazali izredno tehnično dovršenost in natančnost igranja na tamburice.

Marsikdo med obiskovalci je bil presenečen nad številom članov, ki so vključeni v društvo. Imena nastopajočih in njihovo dosedanje delovanje na tamburaškem področju so obiskovalci lahko prebrali na koncertnem listu. Občinstvo je s ploskanjem ob vsaki zaigrani skladbi nagradilo nastopajoče in ob zaključku koncerta pokazalo, da našim tamburašem želi v prihodnje še veliko uspehov.

Mi pa smo bili presenečeni nad številom obiskovalcev, saj je bil dvorec premajhen za vse, ki so nas prišli poslušat. Poleg revije v Retečah pri Škofji Loki načrtujemo v sodelovanju z otroškim in mladinskim zborom osnovne šole Vipava posneti venček slovenskih ljudskih skladb, ki jih je priredil Dražen Varga.

Slavnostna govornica prof. Ljudmila Kovač je na samem začetku želela poudariti širokost besede »kultura«. Nenazadnje... kultura smo vsi. Vsak zase dela kulturo in vsi skupaj smo kulturni, ko sodelujemo, se poslušamo in preko strun čutimo drug z drugim.

Nadja Rodman Koradin

VIPAJSKI TAMBURAŠI V ANKARANU

Delo naših tamburašev, med tremi skupinami bolj znanih kot srednja skupina, je preseglo meje Goriške, saj je bilo o njihovem delu slišati tudi na obali. Tako je prišlo s Turističnega društva Ankaran na naše društvo vabilo za pripravo božično-novoletnega koncerta, na katerega so ob tej priliki v prejšnjih letih povabili slovenske glasbene profesionalce, tudi filharmonike.

Na koncert smo se pripravljali dalj časa. Naša vodja Vlasta Lokar Lavrenčič je oblikovala program za to priložnost, tako da je bil sestavljen iz treh delov. Zajemal je vsebine od priredb Straussa, skladb Only love, Traum ideale in Kondorjev let, do slovenskih ljudskih, ki sta jih ob tej priliki zapeli sedmošolki Barbara Jež in Meta Fajdiga. Prav gotovo nismo mogli brez božično-novoletnega programa. Naši tamburaši so za izvedbo posameznih skladb prijeli tudi za druge instrumente in tako naredili vtis pravih glasbenih poliglotov.

Po nastopu je v družabnem srečanju k nam pristopilo nemalo Ankarancanov, ki jim je milina zvoka tamburic raznežila srca in jih tako popeljala v božični čas vedrejšje, z optimističnim pogledom v prihodnost. Take natančnosti, mladostne vedrine in samozavestega izražanja čustev prek strun niso pričakovali, in so jih prvi takti prav presenetili.

Veseli smo bili takih mnenj, saj namen našega igranja ni igrati le zase, temveč predvsem za ljudi, poslušalce in z glasbo prinašati, prebuditi med ljudmi tista čustva, ki jih v vsakdanjem vrvežu skrijemo, pozabimo, potlačimo globoko vase.

Nadja Rodman Koradin

Tudi člani literarno - novinarskega krožka OŠ Vipava so nam poslali nekaj prispevkov

Naravoslovni dan v gasilskem domu

Imeli smo naravoslovni dan. Po malici smo se z učenci 4.a razreda odpravili v gasilski dom.

Tam sta nas pričakala dva člana gasilskega društva, nato je prišel še predsednik društva. Najprej so se nam predstavili, nato pa nam je eden izmed njih, ki je tudi poklicni gasilec, povedal, kako poteka delo gasilcev pri prometni nesreči. Pokazal nam je tudi gasilsko opremo in gasilsko garderobo. Po ogledu garaž in prostorov gasilskega društva so nas povabili v dvorano, kjer se zberejo na sestankih. Najstarejši član društva nam je predstavil tudi zgodovino društva.

Po ogledu smo se vsi lepo zahvalili za ogled in navdušeni odšli domov.

Polona Petrič, 4.b

Obisk v vojašnici

V sredo smo šli v vojašnico v Vipavi, ker je bil dan odprtih vrat.

V vojašnici smo opazovali razna vozila, ki jih uporabljajo pri delu. Tam je bila tudi vojaška oprema in barve, s katerimi se zamaskiraš, da te težje prepoznajo v naravi. Pokazali so nam tudi, kako psi zavohajo mamilo ali razstrelivo. Vojaki so nam pokazali spust z dimnika. Odprt je bil tudi muzej, v katerem smo si ogledali ostanke iz prve in druge svetovne vojne. Zelo zanimive so bile puške, maske, metki in čelade. V bolnišnici je bila srhljiva lutka - ženska, ki ni imela obeh rok in ne nog. Ko smo prišli iz muzeja, smo šli streljat z lokom.

Vsi smo šli zelo živahni in dobre volje spet domov.

Gasper Naglost, 4.b

Presenečenje v vojašnici

V sredo smo šli v vojašnico v Vipavi. Bil je dan odprtih vrat. Pred enim letom so sprejeli nove vojake in vojakinje ter jih začeli usposablјati.

Najprej smo si ogledali njihova vozila. Na žalost ni bilo helikopterja, a je bilo vseeno zabavno. Videli smo tudi, kako učijo vojaške pse, tu je bil tudi moj očka. Ogledali smo si njihova maskirna oblačila. Kdor je hotel, so ga lahko pobarvali tudi po obrazu. Šli smo tudi v muzej soške fronte. Bilo je strašno. Slišali smo grozljive zvoke, ob katerih nas je postalo strah. Slišalo se je, kakor da bi kdo umiral ali kaj takega. Komaj sem čakala, da pridem na sveži zrak. Potem smo si ogledali še zadnjo točko – lokostrelstvo. Jaz nisem hotela strelјati z lokom, ostali pa so.

Ta dan mi je bil zelo všeč, saj se ga bom spominjala kot lep in razburlјiv dogodek.

Sara Rehar, 4.b

Noro jutro

*Zjutraj zgodaj se zbudim,
samo malo poležim,
vstanem in oči pomanem.*

*Obleke se na polici,
kdaj pa kdaj tudi na žici.
Hitro, hitro se mudi,
zjutraj vedno čas hiti.*

*Lase, zobe in oči,
mama živčna že kriči.
Luči, ključi, hitro dol,
bratec po stopnicah gre kot nor.*

*V avtu radio že kriči,
mami s parkirišča se mudi.
Končno smo prišli v Vipavo,
kjer je življenje mirno, zdravo.*

Denise Tamasia, 4.b

... in tu je še nekaj prispevkov s podružnične šole Podnanos. Njihova mentorica je Božena Bolčina.

V ribogojnici

18.2.2004 so učenci 3. in 4. razreda podružnice Podnanos obiskali ribogojnico in si ogledali delovanje čistilne naprave v Ajdovščini. Spoznali so mnogo lepega in zanimivega. Svoja opažanja so strnili v nekaj mislih.

*Temno nebo, razigrano srce,
popelje nas do ribogojnice.
Tam se ribice plodijo,
da v rekah ribiški zarod obnovijo.*

*Tudi čistilna naprava nas vabi,
da pokaže, kako se pomaga naravi.
Umazane vode se prečistijo,
da v čisti vodi ribice zaplavajo.*

Učenci 3.r. pa so še ugotovili:
*"Le čisto vodo si ribica želi,
da svojo barvo obnovi"*
in hitro narisali ribice.

Eko-država

*Náša država bo eko država,
ko bo pri nas čista narava.
Vse živo bo srečno le takrat,
ko ljudi prevzame čistilni škrat.
Po naravi se hitro odpravi
in poberi vse odpadke po travi.
Na gozd in drugo okolje ne pozabi.
Umazane vode očisti v čistilni napravi.
Življenje bo takrat lepo,
ko naša država eko bo.*

Lori Petkovšek, 4.r.

Močilnik

*Po kamniti poti se spusti,
Močilnik mimo naše vasi.
Ob njem je nekoč
pesem pel mlinu stokajoč.
Pridne kmetice so žito prinesle,
domov pa polne vreče moke odnesle.
Danes mlinsko kolo ne poje več,
le voda šumlja mimo hiteč.
V njem ribice pridno migljajo,
ko rakci pod kamnom škrebljajo.
Ta potok je nam všeč,
ker v njem ni umazanije več.*

Cecilija Vitežnik, 3.r.

Krompirček

*Kaj na polju tako smrdi?
Tam kmet s hlevskim gnojem gnoji.
Ko krompirček dozori,
ocvrt nam sladko zadiši.*

*Na drugi njivi se blešči.
Umetno gnojilo ne smrdi.
Lep zrel krompirček
pa tako sladek ni.*

Anamarija Trošt, 3.r.

Iz CUIO

NARAVOSLOVNI DAN O KRUHU

*Pod prsti naših otrok so nastajale žemljice,
štručke, pletenke...*

V okviru naravoslovnih dni se učenci CUIO Janka Premrla - Vojka praktično seznanjajo z različnimi temami, ki so povezane s vsakdanjim življenjem. Tokratni naravoslovni dan je bil organiziran na temo KRUH. Marsikaj so učenci že znali povedati o kruhu, da pa bi o tem zvedeli kaj več, smo k sodelovanju povabili predstavnika pekarnice Mlinotest iz Ajdovščine. Učenci so z zanimanjem spremljali predstavitev vrst in oblik kruha. Toliko vrst in oblik še nismo imeli pred seboj. Seveda so ga tudi pokusili. Kako dober je bil! Enim je bil všeč bel, drugim tak s semeni, tretjim koruzni. Tudi oblike so bile zelo zanimive: navadne in francoske štručke, pa majhni in veliki hlebci, žemljice različnih velikosti. Pek Silvo nam je povedal, kako se pripravi testo za kruh, nato pa nam mojstrsko prikazal oblikovanje testa. Tako so pod njegovimi spretnimi prsti nastajale žemljice, hlebčki, štručke in pletenke. Prijazno je pomagal tudi

našim gojencem in jih učil te veščine. Spoznali smo, da je potrebno kar nekaj spretnosti, da oblikuješ lep izdelek.

Ko je bilo testo oblikovano in pripravljeno za ponovno vzhajanje, so učenci našima gostoma zastavili kar nekaj vprašanj v zvezi s kruhom, poklicem peka in njegovim delom. Spoznali smo vrsto zanimivih stvari, o katerih se nam prej ni niti sanjalo. Zaupali pa so nam tudi nekaj pekovskih zvijač, da je kruh lep na pogled in okusen.

Naravoslovni dan so učenci popoldne zaključili s peko svojih izdelkov v šolski kuhinji. Po celem zavodu je mamljivo dišalo po kruhu. Da je bil res dober, lahko povedo gojenci, ki so ga pokusili pri večerji.

Še enkrat se najlepše zahvaljujemo predstavnikoma podjetja Mlinotest za obisk, predstavitev in sladke dobrote.

Ivica Petrič

KAKO DO BLAGA

Učenci 7. razreda smo si v mesecu marcu ogledali Tekstino v Ajdovščini. Sprejela nas je prijazna gospa in nam povedala nekaj podatkov o tovarni. Potem nas je vodička peljala po celi tovarni, kjer smo si ogledali ves postopek predelave bombaža do blaga. Že v skladišču smo bombaž zamenjali za ovčjo volno. Zato smo dobili koledar o pridelovanju in obiranju te rastline. Videli smo, kako iz bombaža delajo prejo, potem pa vedno tanjšo nitko. Za vse to so potrebni dobri stroji in pridni delavci. V tkalnici tkejo na osnovo in tako pridejo do blaga. Blago lahko potem tudi barvajo in tiskajo. Iz blaga naredijo srajce, obleke, rjuhe in zaščitne obleke.

Nekaj vtisov učencev:

Alen: »Kako hitro so delali stroji in navijali nitke.«

Matija: »Stric je potegnil iz stroja pobarvano blago.«

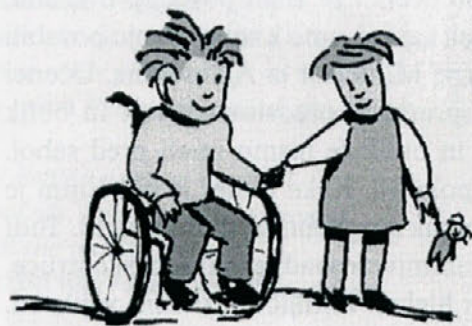
Klemen: »Stroji imajo semaforje-lučke, ki povedo, kje je napaka.«

Denis: »Povsod je zelo ropotalo!«

Štefan: »Všeč mi je bilo, ko sem lahko otipal bombaž, prejo, nitke in blago. Jaz bi tam tudi delal.«

Učenci 7.r osemletke

ZAHVALA

Zahvaljujemo se gospe Zdenki Premrl, ki nas je prijazno sprejela v tovarni Tekstina in nam tako približala pot od surovine do izdelka. Hvala tudi gospe Janji Česnik, ki nas je prijazno popeljala skozi tovarno in nam pokazala ter razložila ves postopek predelave bombaža, preko nitke do blaga.

Hvala vsem, ki nam omogočajo celostno usposabljanje otrok s posebnimi potrebami.

*Učiteljica Ana Hlad in učenci 7. razreda iz CUIO
Vipava*

ZIMSKI POHOD NA NANOS

V zimskih 22.1 smo ostali dobro
oblečeni na zimski pohod na
Nanos. Tist najbolj korajžnihi
nimam in istini učitelje smo
opazili visoki snež. Karli mi
je pustil pri končih. Nato
smo spetahali v breg. Malicali
smo kar na snežu. Kakor da
je bil topel čaj! Nasoga
Tomažka je moralah Lucija

vleči, ker je težko oparil po
snežu. Še bil je, da me mara
sneža, ker ga napada. Hudo
je, če imaš kratke noge!
Učili smo se s tujini, mokri
in lačni. V noči sem spal kot
polh. Ta pohod je bil najlepši

Štefan Drezgely 7/8

GUIDO VIPAVA

IN UČITELJICA Ana Hlad

Iz društev

RAZMETANO PODSTREŠJE

Skladno s potrebami vipavskih mladostnikov že vrsto let deluje društvo za kreativno preživljanje prostega časa namenjeno otrokom in starejšim občanom, zlasti njihovim staršem. Vzporedno z razvojem splošnega družbenega in tehnološkega življenja se razvija tudi ponudba društva Razmetano podstrešje.

Letos je potekel štiriletni mandat in izvedli smo volitve. Na občnem zboru dne 10.1.2004 smo soglasno izvolili za predsednico društva Majo Rehar, podpredsednika, tajnico, inventurno komisijo, nadzorni in upravni odbor.

Delavnice se bodo večinoma nadaljevale tudi v letu 2004, prav tako bodo petkove večere še naprej pesniško obarvali literarni večeri. Da se ne bodo pustolovci in vedoželjni počutili prikrajšane, bodo poskrbela potopisna predavanja, ki vsaj nekaterim pomenijo edini način spoznavanja tujih in daljnih dežel.

Kot prejšnja leta je tudi letos predvidena priložnostna igrice v decembru v izvedbi marljive vipavske dramske skupine. Za pestre in vsekakor zabavne zimske počitnice, ki trajajo v dneh od 23.2. do 27.2.2004, vsako leto poskrbijo prostovoljci RP, ki otroke v času od 6.30 do 15.30 prevzamejo v varstvo in jim omogočijo nepozabne in ustvarjalne urice ob izdelovanju pustnih mask in priložnostnih vizitk, plezanju po plezalni steni ali brskanju po internetu. Otroci pa predvsem radi tekmujejo v šahu ali igranju nadvse zanimive stare slovenske igrice Volkalice. Ob lepem vremenu obiščejo zdaj zasneženi Stari grad, kjer iz snega oblikujejo snežake in se navdušeni kepajo, ali pa jih odpeljejo na bližnje igrišče, kjer pripravijo razne družabne igre na prostem. Dnevno se tovrstnega varstva udeleži 20 do 30 otrok.

Letos se kot prostovoljci vsako dopoldne zberejo v Stari šoli naslednji: Andrej Stegič, Maja Štefin, Urška Skapin, Anamarija Štekar, Jernej Naglost, Urška Koren, Štefan Naglost in Nika Kovačević. Večletna prošnja in potreba vipavskih najstnikov je končno uresničena – dobili smo svoj prostor, ki pa ga še urejamo. V načrtu imamo tudi nakup biljarda, ki bi privabil večje število mladostnikov. Mladi se lahko vsak petek srečujejo v prostorih RP v Stari šoli in preživljajo družabne večere po lastni izbiri. Nekaj takih večerov se je že zvrstilo v preteklih mesecih, ko so se zbrali ob igranju kart, gledanju najljubšega filma ali brskanju po internetu.

Posebna novost letošnjega izbora delavnic je spletna klepetalnica, ki nudi zanimivo druženje in spoznavanje ugodnosti interneta tudi z drugačne plati. Več informacij o slednjem lahko dobite pri Ivu Prelcu (36 40 037). Upamo, da bo učinkovito služila svojemu namenu.

Na valentinovo, t.j. 14.2.2004, nas je v sklopu neformalnega vseživljenskega izobraževanja obiskala trojica psihoterapevtov – dr. Christian Gostečnik ter zakonski par, dr. Katarina Kompan Erzar in dr. Tomaž Erzar. Omenjeni družinski in zakonski terapevti so imeli predavanje na temo Odnosi med partnerji, ki je potekalo v Kulturnem domu v Vipavi. Predavanja se je udeležilo precejšnje število slušateljev in marsikomu je pomenilo vzpodbudo za pristnejše medsebojne odnose in izboljšanje komunikacije v družini, za premagovanje napornosti odnosov in vztrajanje v zvezi, kar neposredno omogoča življenje družine kot varne celice.

Zaradi povpraševanja po Gostečnikovih knjigah vas obveščamo, da so vam na razpolago v knjigarni Zvonček v Ajdovščini po isti ceni kot na predavanju (Srečal sem svojo družino I za 3.000 SIT, Srečal sem svojo družino II za 4.000 SIT).

Društvo skuša v okviru svojih zmožnosti zadovoljiti potrebe vseh mladih in njihovih staršev na brezplačen in zabaven način.

Vsem morebitnim in dobrodošlim donatorjem nekaj naših števil: TRR imamo odprt pri Nova KBM d.d. 04751-00001505 46. Nismo davčni zavezanci, imamo pa svojo davčno številko 27261646. Obiščete nas lahko tudi na naši spletni strani www.drustvo-rp.si ali pa se oglasite na tel. št.: 366 53 43 ali 368 73 86.

Maja Rehar

VIPAVSKI GASILCI NE POČIVAMO

Člani Gasilskega društva Vipava smo na letnem občnem zboru še enkrat potegnili črto pod rezultate uspešnega leta 2003. Poleg domačih gasilcev in predstavnikov sosednjih društev so se zbora udeležili

"Tudi jaz bom gasilec!" Obisk otrok otroškega vrtca Vipava.

predsednik in poveljnik Gasilske zveze zgornje Vipavske doline, predstavniki gasilskega društva Zgornji Brnik in prvič predstavniki Vatrogasnega društva Trnovec iz sosednje Hrvaške.

Na začetku so nas s kulturnim programom razveselili vipavski tamburaši pod vodstvom gospe Vlaste Lokar Lavrenčič. Predsednik in poveljnik društva sta podala poročilo o delu in aktivnostih društva v zadnjem letu. Delo je bilo uspešno, kar pa ne pomeni, da se nismo srečevali z določenimi problemi.

Naša osnovna naloga je gašenje, reševanje

in nudenje pomoči tam, kjer je ta najbolj potrebna. Veliko vlagamo tudi na področju preventive. Tako so naše društvo obiskali otroci otroškega vrtca, nekateri razredi osnovne šole, in gojenci VDC Vipava. Ogledali so si našo gasilsko opremo, mi pa smo jim pokazali, kako se z njo rokuje.

V občini Vipava se je v zadnjih letih marsikaj spremenilo. Gradijo se novi objekti, v katerih so stanovalci in različne gospodarske dejavnosti, tudi take, ki so požarno ogrožene. Žal pa gasilci o tem

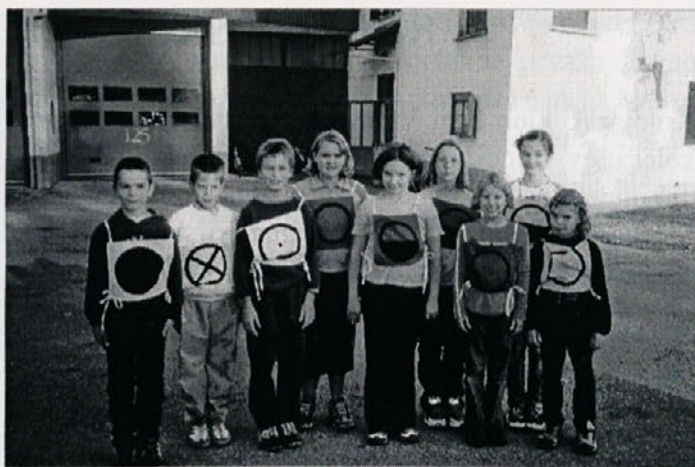

Obiskali so nas učenci OŠ Vipava

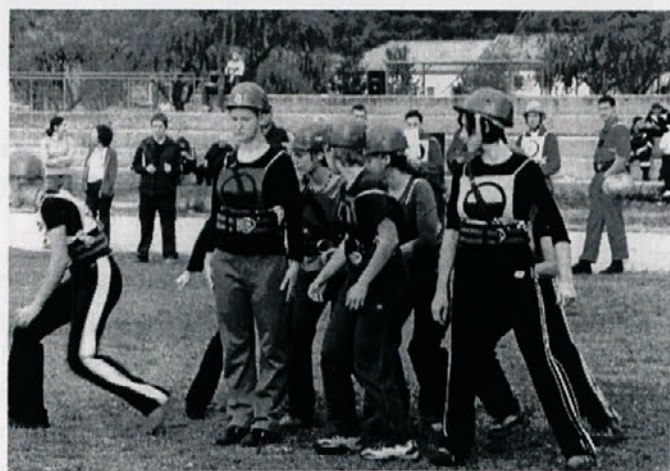
nismo seznanjeni in nimamo potrebnih podatkov. Kaj bo, če bo prišlo do požara, si lahko samo mislimo!

Leto 2003 je bilo zaznamovano z veliko sušo, zato se povečuje število intervencij, povečuje se tudi število dni z razglašeno veliko požarno ogroženostjo naravnega okolja. Zato so potrebni obhodi terena, večja operativna pripravljenost. S tem se povečujejo stroški goriva in drugega materiala in opreme. Zato je poraba finančnih sredstev večja.

V minulem letu smo gasili 21 požarov. Z rezultati na tekmovanjih, ki smo se jih udeležili, smo lahko zadovoljni. Enajstega oktobra je na športnem poligonu v Vipavi potekalo tekmovanje Gasilske

Najmlajši so vzeli tekmovanje zelo resno

Ženska mladinska desetina - sedaj pa gre zares

zveze zgornje Vipavske doline. Iz našega društva je tekmovalo pet ekip. Razveseljivo je, da je po dolgem času nastopila tudi ekipa članic. Na tekmovanju so se naše štiri ekipe uvrstile na regijsko tekmovanje 15. novembra v Novi Gorici. Članice so na tem tekmovanju zasedle prvo mesto in si tako zagotovile nastop na državnem prvenstvu.

Opravljali smo tudi druge naloge: redarstvo na kolesarski dirki na Nanos, na vipavskih tekih, kulturnih prireditvah v Vipavi, redarstvo ob blagoslovu konj na štefanovo in ob prihodu starih vozil v

Vipavo, očistili smo kanalizacijo, izpirali cestišča in prireditveni prostor. Organizatorju "Vipavske trgovine" - KS Vipava smo ob pripravah nudili vsestransko pomoč. Svečano smo obeležili god sv. Florjana, zavetnika gasilcev. Vse to pa zahteva mnogo časa, truda, pripravljenosti in ne nazadnje dobre volje.

Novi tehnični dosežki in s tem povečana ogroženost nas gasilce obvezuje k nenehnemu izpopolnjevanju in razmišljanju o potrebni opremljenosti, s katero bomo kos zahtevanim nalogam.

Prostovoljci smo veliko naredili, toda glede na velike potrebe žal ne moremo storiti vsega, kajti problem so finančna sredstva. Kljub velikim spremembam v naši družbi, ko razmišljamo o prihodnosti naše države in vstopu v EU, bo dejavnost gasilcev ostala nespremenjena. Delo, ki ga opravljamo, opravljamo z eno samo željo - pomagati ljudem v nesreči.

Zato ostajamo zvesti našemu geslu:

V SLUŽBI LJUDSTVA - NA POMOČ.

Desetina članic, ki se je uvrstila na državno prvenstvo

KOLESARSKI KLUB IZVIR VIPAVA

Kolesarski klub Izvir Vipava je bil ustanovljen leta 1995. V devetih letih se je v klub vpisalo 135 kolesarjev. Danes ima klub 25 aktivnih tekmovalcev, ki imajo licence Kolesarske zveze Slovenije. Tekmujejo na dirkah za Pokal Slovenije, na državnih prvenstvih in ostalih kolesarskih dirkah v Sloveniji in Italiji v kategorijah amaterji, veterani in ženske. Naši kolesarji se v eni sezoni udeležijo od 30 do 40 kolesarskih dirk.

V zadnjih letih je imel klub kar nekaj državnih prvakov in zmagovalcev Pokala Slovenije v posameznih kategorijah. Med amaterskimi klubi smo bili v zadnjih petih letih kar štirikrat najboljši klub v Sloveniji.

Letos bomo že devetič zapored organizirali kolesarsko dirko Vipava - Nanos, katere se je zadnja leta udeležilo preko 300 kolesarjev iz Slovenije in Italije. Letošnja dirka bo državno prvenstvo v vzponu. Start bo 11. septembra na vipavskem Placu.

Dirka Vipava-Nanos

Kolesarski klub Izvir Vipava je trenutno najboljši amaterski klub v Sloveniji. Je edini slovenski klub, ki je registriran tudi v Italiji, kar omogoča kolesarjem merjenje moči tudi na italijanskih dirkah z licenco UDACE.

V zadnjih letih so se nekateri naši člani udeleževali ekstremnih dirk v Italiji in Avstriji, katerih se udeleži več tisoč kolesarjev iz Evrope. Dolžina proge je bila preko 200 kilometrov, še posebej zahtevni pa so bili vzponi na prelazih v Alpah, katerih skupna prevožena višina je znašala med 4500 in 6500 višinskih metrov. Dosegli smo drugo in tretje mesto, večkrat pa smo posegli med prvih deset v svojih kategorijah.

Državno prvenstvo cestna dirka

Kolesarski klub Izvir Vipava nima generalnega sponzorja, ima pa več manjših sponzorjev, katerih sredstva omogočajo klubu preživetje. Najbolj zvesti sponzorji so Fructal, Elektrotehnično podjetje Skapin, Primorje, Agroind in Hranilno kreditna služba Vipava. Poleg omenjenih pa še veliko podjetij in zasebnikov iz vipavske, ajdovske in goriške občine. Ob tej priliki se vsem sponzorjem in donatorjem najlepše zahvaljujemo.

V teh devetih letih svojega delovanja smo postali vodilni rekreativno-amaterski klub v Sloveniji in s tem dokazali, da se da z dobro voljo in malo denarja veliko doseči. Kolesarski klub Izvir Vipava je s svojimi rezultati ponesel ime občine Vipava po vsej Sloveniji. Menimo, da naše delovanje doprinese k promociji Vipave. Za svoje uspešno delo smo bili leta 2001 nagrajeni z občinskim priznanjem.

Na državnih prvenstvih v sezoni 2003 so naši tekmovalci dosegli na cestni dirki v Gabrjah tri prva mesta, in sicer Matej Cerkvenc (amater B), Franc Mikuž (masters E) in Marko Rejec (masters F); Uroš Černigoj (amater A) je bil drugi, Ivan Mihovilovič (masters C) pa tretji v svoji kategoriji.

Državni prvaki v kronometru 2003

V tekmovalstvu za Pokal Slovenije v sezoni 2003, za katerega štejejo točke osvojene na 9 dirkah so postali zmagovalci Matej Cerkenik, Lucjan Premrn in Miloš Breclj. Ostale uvrstitve: 2. mesto so dosegli Uroš Černigoj, Branko Česen, Franc Mikuž in Marko Rejec, 3. mesto Darko Bajc, 4. mesto Srečko Likar, 5. mesto Ivan Mihovilovič, Alojz Česnik in Maja Celin, 6. mesto Julijana Krapež, 8. mesto Jože Štrancar, 12. mesto Branko Kodelja, 15. mesto Juriji Kobal, 23. mesto Damijan Uljan in 35. mesto Valter Likar.

Na svetovnem prvenstvu kolesarjev veteranov v Kitzbühlu je Lucjan Premrn v letu 2003 dosegel v svoji kategoriji 23. mesto v kronometru in 27. mesto na cestni dirki, leta 2002 pa je bil na cestni dirki deseti. Odličen rezultat, 3. mesto, je dosegel tudi na Evropskem prvenstvu veteranov v Deutschlandsbergu.

Več svežih podatkov o klubu, rezultatih in kolesarskih tekmovanjih, pa tudi mnogo fotografij si lahko ogledate na spletni strani na naslovu: www.izvir-klub.si

Lucjan Premrn

Zmagovalci pokala SLO 2003

ZA DOM IN DRUŽINO

Bila je noč...

Božični koncert vipavskih cerkvenih pevcev in vipavskih tamburašev

Božična skrivnost je tudi v vipavskih zborih in tamburaški skupini rodila navdušenje in voljo predstaviti božične pesmi in skladbe širšemu krogu poslušalcev. Na sam božič zvečer so v polni vipavski cerkvi o Jezusovem rojstvu prepevali: mlajši in starejši otroški zbor pod vodstvom Katje Poljšak in ob spremljavi Urške Makovec ter cerkveni mešani zbor z zborovodkinjo in vipavsko organistko Martino Vrčon, koncertni program pa so zaokrožili vipavski tamburaši z dirigentko Vlasto Lokar Lavrenčič.

Prvi so zapeli otroci - preprosto in pristrčno, kot znajo le oni. Solistična dela sta navdušila s svojo brezhibnostjo. Ta del programa je bil prepleten s kratkimi odlomki poezije Neže Maurer, ki izražajo brezmejno veselje nad otrokovim rojstvom in življenjem.

Tamburaški orkester je s svojim nastopom prepričal, da more božična ali druga pesem tudi preko zvoka tamburic seči do srca. Predvsem je pustila svoj pečat Samo ljubezen (Only love), katere uvod je bil odlomek o veličini zakonske zveze iz Woytilove Pred zlatarno.

Klasične božične pesmi, brez katerih ne mine noben božič, so v izvedbi (številnega) Mešanega župnijskega cerkvenega zbora, ki ga je mogoče sicer slišati le z vipavskega kora, tokrat odmevale izpred oltarja. In bile pri poslušalcih lepo sprejete.

Tamburaši so zaigrali eno skladbo skupaj z otroki, nato z mešanim zborom in slednjič še skupaj z vsemi ostalimi nastopajočimi - nezamenljivo Sveto noč, ob sklepno izraženi želji, da bi ta ob letu zazvenela že z novih orgel.

Veslju do prepevanja in drugega glasbenega ustvarjanja se je lani namreč pridružil nov dejavnik za zavzeto (ali zavzetejšo) sodelovanje v župniji, vključno s pripravo tovrstnih glasbenih dogodkov: postavitve novih orgel v župnijski cerkvi svetega Štefana. Temu so bili namenjeni tudi zbrani prispevki poslušalcev tokratnega božičnega koncerta. Prav zato verjamemo, da ta koncert ni bil edini v času do pomembne obogatitve vipavske cerkve, bogoslužja in najbrž kulturnega življenja v kraju nasploh. In zato si upamo povabiti še na katero od glasbenih prireditev, za katere želimo, da bi spremljale in na svojstven način podprle obsežen projekt prenove oziroma izgradnje novih orgel v vipavski župnijski cerkvi.

Barbara Kunavar Tomažič

Vsem voščiva blagoslovljene božične dni in milosti polno novo leto 2004.

Danes je 1. januar 2004. Namesto da bi že v adventu brali najine pozdrave in kratko poročilo o preteklem letu, se šele prvi dan novega leta sklanjava nad tipkovnico. Najprej je to afriška navada, da se vošči šele po novem letu, ko je dejstvo - novo leto že prisotno in mu ni mogoče uiti. Po drugi strani pa je bil prav finiš starega leta tako razgiban in delaven, da (skoraj) ni bilo časa za pisanje. Danes zjutraj smo blagoslovili nov župnijski dom v naši novi župniji, ki je posvečena Svetemu Duhu, in tako začnjava novo leto v novem domu. Do sedaj sva bivala v najetem stanovanju.

Preselimo pa se najprej v leto 2003, saj naj bi bilo govora o tem letu in o dogodkih, ki so se zgodili. Prve dni januarja 2003 so uporniki s severnega dela države prodrli precej na jug in to prav v naši škofiji. Ob zahodni meji Slonokoščene obale, kjer je še razmeroma veliko pragozda, so hoteli priti do morja. Vendar so bili ustavljeni. Prebivalci teh krajev pa so množično bežali. Nekateri so bežali na jug do Tabouja, drugi so zbežali v pragozd, se

tam skrivali ali pa so prečkali pragozd po več tednih hoje. Nekateri so prišli tudi na naš misijon, kjer so si nekoliko opomogli, poiskali sorodnike v drugih mestih in odšli naprej. Mnogi tujci so dobesečno povezali cule in odšli domov. Iz krajev, ki so najbolj izpostavljeni, so možje poslali svoje žene in otroke v bolj varne kraje, sami pa vztrajajo na plantažah. Mirovni proces, ki se je začel konec januarja, gre zelo počasi naprej. Skupna vlada vladnih in uporniških sil skoraj ne deluje več. Hvala Bogu da so odpravili mnoge cestne zapore, vsaj na našem področju. Še vedno jih je precej in posebno tujci težko potujejo.

Slonokoščena obala, kot prva proizvajalka kakava na svetu, si želi zagotoviti bolj ugodno ceno na mednarodni borzi, vendar do sedaj ni preveč uspešna. Cena kakava je nizka, tako da vsi jočejo. Kava pa je skoraj zastoj. Za kilogram surove kave si kmet lahko kupi tri cigarete ali pet žvečilnih gumijev! Delavne sile za pobiranje kave ne najemajo več. Kolikor družina sama pobere, toliko jo proda, ostalo propade. Področja, kjer je kava glavni vir

dohodka, so obubožala. Zato ljudje sadijo druge kulture.

Pastoralno delo v 2003 se je v Soubre kar normalno odvijalo. Redna pasterala na misijonu, kakor tudi reden obisk 60 podružnic. Otežkočena pa so bila srečanja ob večerih zaradi stroge policijske ure, ki je trajala več

Ob darovanju prinesejo dekleta v narodnih nošah razne darove...

mesecev. Zato tudi velikega župnijskega postnega romanja nismo organizirali ponoči, ampak podnevi. Verniki iz Yabayo so pripravili velik prostor, pokrit s palmovimi vejami, ki pa so jih postavili bolj na redko! Tema pastoralnega leta in tudi tega romanja je bila Evharistija. Mnogi romarji so prišli peš, drugi pa so najeli kamione. Verniki iz Soubreja (meščani) pa so prišli z avtobusom. Celodnevni program je vernike nagovoril, tako da je bila maša kot višek romanja globoko doživeta. Za veliko noč je Pavel krstil in poročil veliko odraslih katehumenov iz mesta. Krste in poroke v vaseh pa imamo v božičnem času. 18. maja smo imeli v mestu birmo in Pavel se je na hitro poslovil od župnije ter odšel na dopust za tri mesece. Sicer je bilo vse to leto počasno slovo od Soubreja. Pavel je bil na župniji že 12 let in je zato prosil za premestitev. Tudi delno nerazumevanje z župnijskim svetom je pripomoglo k tej odločitvi. Odšli naj bi v San Pedro, ki je glavno mesto tega področja in kar veliko pristanišče. Škof je

ustanovil novo župnijo in tudi teren je bil okvirno določen in obljubljen.

Tatjana Žejn, ki je delala v Soubre kot laiška misijonarka v ambulanti pri sestrah prav zraven misijona, je končala svoje misijonsko delo med nami in je odšla domov skupaj s Pavletom. Pastoralno leto se je zaključilo z župnijskim praznikom ugandskih mučencev in s krstom mladih in otrok. Sam sem ostal na župniji še do srede septembra, ter pričakal in predstavil ljudem novo pastoralno ekipo.

To leto je bilo selitveno tudi za Ivana Bajca in Janka Kosmača. Zapustila sta Meagui in odšla na novo župnijo v Gabiagui. Poleti sta zgradila nov župnijski dom in se sredi oktobra tudi tja preselila. Ko je Pavel prišel v začetku septembra z dopusta, se je nemudoma zagrizel v realizacijo nove župnije. Z mašami in veroukom smo začeli na dvorišču privatne srednje šole v naši mestni četrti. Vsako soboto postavijo šotor, prinesejo stolice in pripravijo vse potrebno za mašo. Tudi z veroukom smo začeli na istem kraju. Prav tako so zaživela prva mladinska gibanja, ki so se že predstavila za božičnico pred polnočno mašo. Mnogi, ki so se prej nekoliko odmaknili od Cerkve, sedaj prihajajo k maši. Zato se mnogi pozdravljajo takole: "Kaj, tudi ti si kristjan?" Bližina cerkve je bližina Boga. Prvi dar za novo župnijo pa je dala slovenska MIVA s podaritvijo terenskega vozila Nissan! Do novega leta je že nabral kar lepo število kilometrov tako z obiskom vasi kakor tudi z delom za novo župnišče in lopo, ki bo naša začasna cerkev! Iskrena hvala! Ayoka! To, kar so na občini pred tremi meseci obljubili glede terena, so kaj hitro pozabili! Po mnogih prošnjah in odpiranju in zapiranju vrat na uradih vseh stopenj se je končno nekaj premaknilo. Zapleteni položaj se je razmeroma ugodno rešil. Nismo dobili idealnega terena, ki smo si ga želeli. Teren nekoliko pada, zato smo za začetek nanj nagnali buldožer, ki je pripravil razne terase za postavitev objektov. Z gradnjo smo pričeli konec oktobra. Po dveh mesecih dela zidarjev, vernikov in tudi naju dveh, je pomožno župnišče pripravljeno in blagoslovljeno. Po prazničnih januarskih dneh pa začnemo s pokrivanjem lope (30 x 20 m), ki nas bo sprejela za maše in srečanja, čakajoč na pravo cerkev.

Okolica je kar zaživela. Ljudje prihajajo in pozdravljajo, sosedje bolj pridno zidajo, še posebno zato, ker je prišla elektrika, ki jo je za naš misijon daroval generalni direktor elektra, Pavlov znanec. Vendar novega župnišča in naše začasne cerkve ne bi bilo, če ne bi bilo darov slovenskih vernikov. Posebno,

ko sva na dopustu, mnogi darujete za misijone. Vsem vam iskrena hvala!

Po molitvi, po osebnih stikih, po telefonu in sporočilih, po vaši darežljivosti smo med seboj vedno bolj povezani z željo in prošnjo, da bi se mogel Jezus roditi v srcih čim več ljudi po vsem svetu.

Pozdrav,

*Pavel Bajec in Sandi Skapin,
misijonarja na Slonokoščeni obali*

PROFESOR JANEZ ZUPET MED NAMI

Življenje in delo nam vsem dobro znanega duhovnika profesorja Janeza Zupeta je bogato in plodno. V obsežnem intervjuju, ki je izšel v Novem glasu, je uredniku g. Juriju Paljku govoril o sebi.

Gospod Zupet nam je v dogovoru z urednikom blagohotno dovolil, da ta pogovor objavimo tudi v VG.

Profesor Janez Zupet je duhovnik, širši javnosti in tudi nam pa poznan kot tisti odlični prevajalec, ki je v slovenščino prelil veliko število zahtevnih tujih del različnih mislecev in teologov. Bil je tudi eden izmed redkih izbrancev in obenem tihih garačev, ki so petnajst let prevajali Sveto pismo v slovenski jezik. Za imeniten prevod Pascalovih Misli je pred leti prejel najvišje slovensko prevajalsko priznanje, Sovretovo nagrado. Poznamo pa ga tudi kot dolgoletnega profesorja v vipavskem Malem semenišču in na današnji Škofijski gimnaziji v Vipavi.

1. Gospod Janez, najbolje bo, da se našim bralcem kar sami predstavite, poveste kaj več o svoji družini in seveda o svoji življenjski poti.

Rojen sem leta 1944 v Ljubljani, kjer je bil oče Alojz na Ježici občinski tajnik in organist, mati Ana roj. Lončar pa je imela manjšo trgovino. Ob koncu vojne se je družina morala v treh dneh izseliti iz občinskega stanovanja. Zatekli smo se v materin rojstni kraj Horjul – kar v župnišče, kjer je njena sestra Marija gospodinjala pri dolgoletnem in markantnem horjulskem župniku Francu Nastranu. Oče je prevzel službo organista in cerkovnika in jo vestno opravljal do smrti leta 1986.

Svojo mladost sem tako preživel v Horjulu, ki ga občutim kot svoj rojstni kraj. Poleg starejšega brata Krištofa, ki je vrhunski slikar – razstavljal je tudi v Gorici –, imam še dve mlajši sestri, Marijo in Ano, ki sta si ustvarili vsaka svojo družino. Župnik Nastran me je že v drugem letu osemletke vzel v »svojo šolo« in do dvanajstega leta sva predelala vseh pet gimnazijskih učbenikov nemščine. Učil me je tudi matematiko in latinščino. Po petem letu osemletke sem šel v ljubljanske šole, napravil izpit čez prvi razred (nižje) klasične gimnazije in se vpisal v drugi letnik. V gimnaziji sem imel osem let latinščine in angleščine, pet let francoščine in nekaj let srbohrvaščine. Maturiral sem leta 1963. Po maturi sem tri leta študiral anglistiko in indoevropsko primerjalno jezikoslovje na filozofski fakulteti, potem pa sem se odločil za bogoslovje. Leta 1971 sem bil posvečen v duhovnika in postal nedeljski pomočnik v župniji Mavčiče na Gorenjskem, od koder je bil doma koprski škof Janez Jenko. Naslednje leto sem absolvirati tudi

na filozofski fakulteti in nadškof Pogačnik me je poslal v Malo semenišče v Vipavo, kjer sem bil prvo leto drugi prefekt, nato pa sem prevzel poučevanje angleščine in francoščine, po potrebi pa tudi nemščine in latinščine. Po letu 1991 poučujem na Škofijski gimnaziji Vipava latinščino. Od leta 1975 sem tudi duhovni pomočnik v vipavski župniji.

2. Poznani ste kot izjemno umirjen človek, ki se je zapisal duhovništvu in prevajanju. Kako je do tega prišlo?

Res sem po naravi bolj tih, vendar že pogovor pravi, da »tiha voda globoko dere«. Tudi v moji notranjosti se je že od mladega bil hud boj za resnico, za smisel življenja, za Boga. Moj um je vneto iskal in se dokopaval do resnice in moje srce je hrepenelo po njej in se je želelo okleniti. Vendar je bilo na poti vse polno ovir, znotraj in zunaj mene. Že v gimnazijskih letih sem si govoril: »Če Bog je, pojdem za duhovnika.« Ta sklep se mi je zdel samoumeven – tako odločilno je bilo zame vprašanje Boga. In vendar: čeprav se mi je splet umskih razlogov in potrdil za Boga kazal čedalje bolj trden in prepričljiv, se zanj še nisem bil sposoben odločiti. Kako dolga je pot od spoznanja Boga do ljubezni do njega! Tista tri leta po maturi so bila čas težkih duhovnih in telesnih preizkušenj. Najhujši udarec zame je bil, ko sem zvedel, da je mama zbolela za rakom in v nekaj mesecih umrla. Materina smrt je bila kakor žrtev pšeničnega zrna, ki je moralo pasti v zemljo, da je lahko obrodilo sad mojega duhovnega poklica. V bogoslovje me ni pripeljala žalost, razočaranje nad svetom ali celo obup nad Božjo dobroto. Ne, le moj poklic je v tistih težkih dneh končno dozorel. Ko sem materi na smrtni postelji povedal, da sem se odločil za duhovništvo, me je s solzami v očeh blagoslovila. Ta njen blagoslov čutim še danes, z njim pa tudi mir, notranjo izpolnjenost in srečo.

Že od mladega sem imel veselje do jezikov. Zato sem se tudi najprej vpisal na jezikoslovje. Vedno bolj pa sem spoznaval, da me filologija ne zadovolji do kraja. Žejalo me je po polnejšem življenju, po globljem življenjskem smislu. In ko sem ga sam odkril, sem želel pomagati tudi drugim – vsem, ki iskreno in

zavzeto iščejo resnico. Svoje prevajanje razumem kot pričevanje, kot oznanjevanje Njega, ki je resnica, kot služenje Bogu in ljudem, da najdejo pot k njemu. Zato ne prevajam leposlovja, ker vem, da so za to poklicani drugi. Svojo nalogo vidim v tem, da napravim »nekaj lepega za Boga«, če si sposodim besede blažene matere Terezije. Ali še konkretnije: da verujočim in iščočim olajšujem stike z zanesljivimi pričevalci živega Boga, ki jih prevajam. Moje duhovništvo in prevajalstvo se tako zlivata v eno.

3. Imel sem srečo, da ste bili tudi moj profesor in zato lahko drugim povem, da ste nam med poučevanjem veliko dali, ker ste bili tihi in vztrajni, ker imate veliko znanja, ki ga delite drugim. Nikdar pa mi niste odgovorili na vprašanje, koliko jezikov pravzaprav poznate in iz koliko jezikov ste že prevajali?

Na indoevropskem primerjalnem jezikoslovju smo študirali predvsem stare jezike, na podlagi katerih je mogoče bolj ali manj zanesljivo sklepati na to, kakšen je bil skupni prajezik vseh narodov oziroma jezikov – od Indije do Pirenejskega polotoka –, ki so se razvili iz njega. Najstarejša med njimi sta sanskrt (stara indijsščina) in jezik Aveste (stara perzijsščina), dalje hetitsščina (edini indoevropski jezik, ki je pisan v klinopisu), grščina in latinščina, gotščina (kolikor jo poznamo iz Wulfilovega prevoda Svetega pisma), starocerkvenoslovanščina (sv. Ciril in Metod!) in litvanščina, ki je ohranila nekatere izredno arhaične jezikovne oblike. Na orientalistiki sem dve leti študiral arabščino, v bogoslovju in Jeruzalemu pa hebrejščino. Znanje modernih jezikov se je nekako predpostavljalo: nemščino, kot že rečeno, me je naučil župnik Nastran; španščino sem študiral na ljudski univerzi, italijanščino sem se fakultativno učil v gimnaziji, grško slovnico sem predelal sam (na veliko začudenje prof. Mihevc-Gabrovčeve, pri kateri sem moral opraviti izpit), češčino in ruščino sem se tudi učil samouško; kaj smo študirali v gimnaziji, pa sem tako že omenil. Prevajal sem že iz angleščine, francoščine, nemščine, italijanščine, španščine, latinščine in hebrejščine.

4. *Pokojni skupni prijatelj in vaš stanovski kolega prof. Otmar Črnilogar je rad dejal, da je bilo zanj obdobje prevajanja Svetega pisma tretja univerza in obenem tudi največja šola življenja, pravzaprav prava Božja milost, ki je je bil deležen. Kaj vse ste vi prevajali pri novem prevodu Knjige vseh knjig in kaj je to večletno delo pomenilo za vas?*

Prevajanje Svetega pisma je bila enkratna izkušnja in doživetje. V Vipavi smo delali kar trije od skupno enajstih prevajalcev: poleg prof. Črnilogarja in mene še dr. Jurij Bizjak, sedanji pomožni škof v Kopru. Slavist prof. Mirko Mahnič, ki je občudoval našo »vipavsko šolo« prevajanja, jo je imenoval kar »Uracher Institut« (po bibličnem zavodu, ki ga je v nemškem Urachu ustanovil Trubar). O kakem posebno težko prevedljivem izrazu smo razpravljali ne le cele ure in dneve, ampak celo več tednov. Vsi smo se pri tem veliko naučili, dobivali nove in nove uvide v neizčrpno vsebino svete knjige, predvsem pa smo utrdili svoje človeške in prijateljske vezi.

Jaz sem prevedel Prvo in Drugo knjigo kraljev, Prvo in Drugo kroniško knjigo, preroka Jeremija in Ezekielja ter Visoko pesem, ki sem jo posebej, v obširneje komentirani obliki izdal tudi pri Ognjišču.

5. *Prevedli ste tudi že veliko religioznih mislecev, od Pascala in Newmana do Kierkegaarda in Gilsona. Naštete nam vsaj poglobljena dela in mislece, pri prevodih katerih ste sodelovali, jih prevedli.*

Najprej sem prevedel angleškega kardinala Johna Henryja Newmana (Apologia pro vita sua, Vodi me, dobrotna luč), nato sem se lotil genialnega misleca Blaisa Pascala (Misli), judovskega filozofa Martina Bubra (Dialoški princip, Problem človeka, Božji mrk – ta izide v kratkem), ameriškega kontemplativca Thomasa Mertona (Luč nevidne resnice, Nihče ni otok), francoskega spreobrnjenca Charlesa de Foucaulda (Pisma in zapiski), danskega filozofa S. Kierkegaarda (Bolezen za smrt), nemškega neosholastičnega misleca Josefa Piepra (Razumnost in pravičnost, Srčnost in zmernost, Vera, upanje in ljubezen), francoskega filozofa Etienna Gilsona (Duh srednjeveške filozofije), več del sv. Terezije

Deteta Jezusa (Veličina Male Terezije, Na mali poti, Zadnji pogovori) ter izbor misli in pridig sv. Janeza Vianneya (Življenje je več kot jed). Iz hebrejščine sem prevedel in komentiral talmudski traktat Izreki očetov. Priredil sem prevode sv. Terezije Avilske (Lastni življenjepis, Pot popolnosti, Notranji grad) in prevod Chestertonove Pravovernosti, bil soprevajalec pri obširnem Uvodu v Sveto pismo stare in nove zaveze, Svetopisemskem vodniku, Ilustrirani enciklopediji Svetega pisma, Pridigah in traktatih Mojstra Eckharta, Drami ateističnega humanizma Henrija de Lubaca, spisu Reči človek p. M. Rupnika idr.

6. *Niste bili v prevajalski šoli, a prevajate; vseh jezikov, ki jih znate, niste študirali v šoli, a jih znate. Kako se lahko doseže tako zavidljiva raven znanja jezikov?*

Za to moraš imeti veselje in tudi nekaj talenta. S pridnostjo in prizadevnostjo se veliko doseže. Potrebno je tudi veliko potrpljenja in vztrajnosti. Saj veš: Gutta cavat lapidem ... Kot sem že rekel, prevajanje imam za svoj poklic in ga jemljem kot svoje poslanstvo.

7. *Pa vendar ste predvsem duhovnik, ki vsak dan mašuje, ki je prejel zakrament mašniškega posvečenja in je Bogu zavezan, a ljudem odprt ...*

Trdno sem prepričan, da se duhovniško in prevajalsko delo ne izključujeta, ampak se lahko čudovito dopolnjujeta. Evangelij je treba oznanjati vsem, tudi zahtevnejšim ljudem, resničnim iskalcem. Mislim, da jim z dobro knjigo lahko veliko pomagaš pri njihovem iskanju.

8. *Pri vašem delu osebno cenim tudi na videz majhne, na prvi pogled nepomembne zapise, kot so tisti, ki jih objavljate v Vipavskem glasu. Ste tudi sami mnjenja, da je lahko prav vsaka, še tako majhna stvar velika, pravzaprav največja, le zvest ji moraš ostati, kot so nas učili stari Latinci?*

Tako je. Tudi najmanjša iskrica ima v Božjih očeh velikansko, neizgubljivo vrednost.

9. *S prelepega zelenega Horjula ste prišli kot mladenič na Vipavsko. Kako so vas ljudje sprejeli in kako ste se vi navadili na nas Primorce?*

Na Vipavskem živim že dobrih 31 let. Povsem sem se »udomačil«. Domačini so me sprejeli in vtis imam, da se dobro razumemo. Čeprav ste Primorci bolj ekstravertirani kakor mi Notranjci, se v jedru lepo dopolnjujemo. Variatio delectat.

10. Kaj imate sedaj v delu, s katerimi misleci se najraje sprehajate po poljanah duha, pri čemer mislim na tiste, ki ste jih že in ki jih še niste, pa jih boste v prihodnje prevedli – čeprav vemo, da imajo Američani prav, ko pravijo: »Toliko knjig, pa tako malo časa!«?

Vsi misleci, ki sem jih prevedel, so mi pri srcu – sicer jih pač ne bi prevajal! Išočim želim ponuditi kar najpestrejšo paleto žive duhovne misli, ne le zahodne, ampak tudi vzhodne, zato kot urednik zbirke Religiozna misel, ki jo izdaja celjska Mohorjeva, skrbim, da izhajajo v njej tudi ruski misleci (N. Berdjajev, L. Šestov, P. Florenski). Ne le krščanski, ampak tudi judovski (M. Buber, F. Rosenzweig), kar nam odpira tudi nove poglede in uvide v njihovo in naše Sveto pismo, ki je temelj naše vere.

Pravkar sem končal prevod dela Vladimirja Truhlarja Temeljni pojmi duhovne teologije, iz italijanščine. Lotevam pa se zelo zahtevnega projekta, komentiranega prevoda dobrih 2000 let starih Kumranskih rokopisov iz hebrejščine.

11. Kakšen je Vaš prevajalski credo?

Za dobrega prevajalca ni dovolj, da obvlada jezik, iz katerega prevaja: enako dobro mora obvladati tudi jezik, v katerega prevaja. Ker se sam ukvarjam predvsem s prevajanjem v slovenščino, sem bil primoran več kot tisočkrat odpreti Slovenski pravopis in marsikdaj tudi slovensko slovnico. Preboriti sem se moral tudi do svoje »filozofije« dobrega prevoda, ki je po mojem v tem, da enakovredno upošteva danosti in posebnosti tako izhodiščnega kakor ciljnega jezika. Dober prevod po mojem ni dobeseden ali celo suženjski prevod, ampak tak, ki izvirno misel jasno in zvesto pretoči v novo posodo.

12. Za konec vas prosim samo še za besedo, dve mladim, ki ste jim in jim še posvečate svoje življenje. Povejte jim, zakaj naj ljubijo slovenski jezik, zakaj morajo ostati zvesti materinemu jeziku in svojemu izročilu!

Z mladimi delam rad, z njimi me povezuje pedagoški eros. Zdi se mi, da jim lahko veliko dam. Pa tudi od njih veliko prejemam. Čeprav mladim pri pouku razkrivam predvsem skrivnosti tujih jezikov (zadnja leta samo latinščine) in jim skušam ogreti srce zanje, pa vendar v to nevsiljivo vpletam tudi primerjave in kontraste z našo slovenščino, jih opozarjam na lepoto in izraznost posamezne besede ali besedne zveze, velikokrat sežem nazaj do skupnega indoevropskega korena in tako pokažem na častitljivo starost določenih besed, ki so se ohranile v slovenskem jeziku. Svarim jih pred nepotrebno rabo tujk, kjer imamo ali lahko ustvarimo zanje lep domač izraz.

Vsak Slovenec – mladi pa še posebej – naj bi imel ostro uho za žlahten zven in bistro oko za lepoto naše materinščine. Po Slomškovi besedi nam mora biti materin jezik »ključ do zveličavne omike«. Materinščina je vogelni kamen človekove osebnosti: človek lahko polnokrvno misli in čustvuje samo v svojem maternem jeziku. Čim več jezikov znaš, tem bolj si čustveno in osebno navezan na svojo materinščino, tem bolj doživljaš njeno enkratnost in nezamenljivost. In čim bolj jo poznaš in se poglobljaš vanjo, tem bolj jo vzлюбиš. Cankar po pravici zanosno vzklika: »Bogatejši so pač drugi jeziki; pravijo tudi, da so milozvočnejši in bolj pripravi za vsakdanjo rabo – ali slovenska beseda je beseda praznika, petja in vriskanja. Iz zemlje same zveni kakor velikonočno potrkanje in zvezde pojo, kadar se na svoji svetli poti ustavijo ter se ozro na čudežno deželo pod seboj.« Še posebej moramo Slovenci »ljubosumno« varovati svoj jezik zdaj, ko se odpravljamo »v Evropo«. Od nas samih je odvisno, ali bomo ohranili in nadgradili ali pa neodgovorno zapravili bogato jezikovno in kulturno dediščino, ki so nam jo s tolikimi odrekami izročili naši očetje in matere!

Hvala lepa za pogovor, gospod Janez!

Jurij Paljk

Vir: Novi glas 48. - Gorica, 18. december 2003

OBČNI ZBOR ŠKOFIJSKE KARITAS KOPER

Ocena za nazaj, pogled naprej in utrjevanje duha solidarnosti in soodgovornosti

Zadnjo soboto v februarju je v Škofijski gimnaziji v Vipavi potekal Občni zbor Škofijske Karitas. Začeli smo s sveto mašo v vipavski župnijski cerkvi, ki jo je daroval škof msgr. Metod Pirih, ob somaševanju škofa iz pobratene banjaluške škofije dr. Franja Komarica in ravnatelja Mateja Kobala. Sodelavcem ŽK je bilo v veselje in oporo, da so se jim pred oltarjem pridružili številni duhovniki domačih župnij, pa tudi ubrano petje vipavskega cerkvenega zbora je bilo pristrčna dobrodošlica tako za goste, kot tudi ostale udeležence.

Kljub snegu in burji, ki je pihala preko 100 km/h se je v avli ŠGV zbralo 128 sodelavcev – predstavnikov ŽK, DK in OK iz celotne škofije, pridružila sta se nam tudi direktorja ŠK Ljubljana in Maribor ter predstavniki drugih organizacij in medijev.

Samo nekaj podatkov iz poročil o preteklem letu:

- S Karitas je pokritih 159 župnij od 207, kot jih je v celotni škofiji. ŽK se združujejo v 3 območne in 5 dekanijskih Karitas. Imamo 889 stalnih in večje število občasnih prostovoljcev.
- Prek vseh 13 centrov smo lani 1611 družinam in posameznikom v stiski razdelili 6753 paketov, različne oblike pomoči je dobilo tudi 441 beguncev in tujcev. Finančno smo pomagali 165 družinam, največ s področja Tolminske, kjer so še vedno prisotne stiske zaradi potresa.
- Med naše pomembne dejavnosti spadajo različne oblike pomoči otrokom: 1205 šolarjev je bilo deležnih različnih oblik pomoči – od materialne (zvezki, boni, topli obrok), do učne (Popoldan na Cesti in Popoldne v Pivko) in počitnic; v »Posvojitev na razdaljo« je bilo vključenih 263 otrok.
- V Materinskem domu v Solkanu in na Cesti je lani bivalo 19 mater in 15 otrok, v prehodnem domu v Solkanu je bilo za krajše obdobje nameščenih 12 uporabnikov. Na obalnem območju so posebno skrb namenili brezdomcem, ki so dobivali pomoč v vseh tamkajšnjih centrih Karitas, še posebej pa v Domu v Bertokih in župnišču v Portorožu.
- Kar veliko število darovalcev časa, znanja in denarja sta povezali akciji »Namenska pomoč« in »Umetniki za Karitas«
- Pomembno mesto ima tudi oblikovanje in izobraževanje prostovoljcev. V ta namen po celotni škofiji potekajo redna mesečna srečanja z duhovno in strokovno vsebino. V Klancu pri Kozini poteka seminar za neprofesionalno svetovanje, v Škofijski gimnaziji v Vipavi pa Tečaj za pomoč na domu.

Ko predstavljamo te podatke marsikdaj kdo od bralcev reče, da pri njih ni pomoči potrebnih. Bodimo veseli, če je res tako, vendar menim, da bi se bilo bolj primerno vprašati, ali res nismo več sposobni videti človeka v stiski; še bolj kot to pa, da smo prav vsi poklicani delati dobro.

Gost in predavatelj na občnem zboru je bil banjaluški škof in predsednik Škofovske konference BIH dr. Franjo Komarica. Namen njegovega obiska je bil predvsem zahvala za vso podporo, ki so jo bili deležni ljudje v pobrateni banjaluški škofiji: »Streha nad glavo« - delovni tabor mladih in »Žarek upanja« je v dani situaciji velikega moralnega pomena, konkretna pomoč pa živa priča povezanosti.

Predstavil pa je tudi različna področja delovanja njihove Karitas, ki se zaradi razmer bistveno razlikuje od naših. Tako poleg socialne pomoči ljudem v stiski deluje še ambulanta, lekarna, patronaža, pravna svetovalnica, otroški vrtec, mizarska delavnica, redijo pa tudi krave in sejejo pšenico. Lansko leto so pridelali 70 ton pšenice in jo razdelili pomoči potrebnim, ne glede na versko ali narodnostno pripadnost. Z vso žalostjo, lahko bi rekli 'glas vpijočega v puščavi' je predstavil tudi razmere njihovih katoličanov. Od časov pred vojno jih je ostalo le 10 odstotkov, vrnilo se jih je malo, mladih skoraj ni. Opisal je tudi vso tragiko pogovorov na mednarodni ravni, kjer so mu vsi pritrdjevali, na koncu pa si "umili roke".

Toda dr. Komarica se ne da, za svojo škofijo, za svoje župnije, za svoje vernike si bo še naprej prizadeval. Obisk Svetega očeta mu je vlil novih moči, kajti ima še veliko načrtov; od dijaških domov, do centra za zaščito življenja.

Tudi nas je prepričal, da dobrota - karitas - vedno zmaga. Pri izpolnitvi načrtov pa bomo tudi mi pomagali, zato smo mu ob koncu povedali: Če smo devet likovnih kolonij »Umetniki za Karitas« posvetili stiskam pri nas, bomo letošnjo - deseto - namenili pomoči v Banjaluki.

Pomoč tujini predstavlja v programih Karitas le majhen odstotek, zato še vedno velja za vse ljudi v našem okolju: »Dobrodošli vsi, ki pomoč potrebujete in hvala lepa vsem, ki pomagata.«

Jožica Ličen

KARITAS VIPAVSKE DEKANIJE, Ajdovščina, Vipavska cesta 11

Tel. in fax. 05 36 62 372

Uradne ure: ponedeljek med 9. in 11. uro in torek in četrtek med 16.30 in 18.30.

Srečanje sodelavcev vsak prvi ponedeljek v mesecu ob 20. uri.

VERA IN LUČ

Po premoru zaradi svoje bolezni se zopet javljam. Srečanja naših "lučk" bomo odslej imeli v Ajdovščini - čeprav je nekaj "lučk" iz vipavske občine, in tudi skupina se je rodila v Vipavi, le da prostori, ki so na razpolago za srečanja v Ajdovščini, nimajo stopnic. Srečali smo se na pustno nedeljo v Marijinem domu v Šturjah. Mi starši smo pregledali prehojeno pot. Prijatelji so z "lučkami" vadili ponazoritev evangelija, ki se ga bere na svečnico - darovanje v templju, saj je svečnica praznik vere in luči. Nato smo se podali v štursko cerkev k maši, kjer so naše "lučke" ponazorile prihod svete družine v tempelj, blagoslov starčka Simeona in prerokinje Ane. Nato smo se vrnili v Marijin dom in praznovali. Pridružil se nam je vrhpoljski gospod župnik in nam zapel tisto od Marije Device, ki nam je prosila za vince.

Pa hvala tudi prijateljem, ki so po slabem vremenu iz doma starejših občanov na srečanje spravili gibalno ovirane "lučke".

Nada Kostanjevič

IZ DRUŠTVA SOŽITJE

V decembru lansko leto smo imeli zelo uspešen vikend seminar na Rogli z več koristnih predavanj in razvedrila - od petka do nedelje. Dnevi so bili polno zasedeni. Tudi proslava dedka Mraza nas je razvedrila.

Mnogim skrbnikom, sorodnikom in prijateljem oseb s posebnimi potrebami ni jasno, da v društvo Sožitje sodijo vsi prijatelji takih oseb - in take osebe, pa tudi če niso vključene v delavnico, šolo ali zavod, in če so samo doma. Ugodnosti pa so deležne samo te osebe, pa še nekaj: več kot imamo članov, več podpore dobimo, bodisi od države ali od Zveze društev Sožitje.

17.2. letos pa smo v delavnici imeli občni zbor. Do sedaj je bil sedež društva v delavnici, a kmalu dobimo svoje prostore, o katerih bomo obvestili javnost. Zbora se je udeležila tudi direktorica DSO (Doma starejših občanov), saj je v domu vsaj 10 do 12 oseb s posebnimi potrebami, in to mlajših. Na osnovnih šolah se integracija otrok s posebnimi potrebami ni obnesla. V našem ajdovskem domu, ki je med manjšimi, pa se je zelo obnesla. Take osebe so popolnoma vključene v življenje doma, hodijo ali se vozijo (vozičkarji) k telovadbi, pevskeму zboru, molitvenim skupinam, delovni terapiji, kulturni skupini, skupinam za samopomoč... Na zboru smo sklenili, da jih bomo kdaj povabili na aktivnosti delavnice, saj sta v VDC (Varstveni delovni center - delavnica) vključeni le 2 taki osebi z doma, ostali bi bili zmožni le občasnih aktivnosti.

Nastop pevskega zbora delavnice

Lansko leto smo imeli uspelo proslavo 20-letnice društva - a o njej nisem mogla poročati, ker sem zbolela. Na njej so nastopale skupine iz primorskih in notranjskih društev ter iz CUIO Vipava.

Nada Kostanjevic

NEKAJ LJUDSKIH PREGOVOROV

Ni bolj praznega človeka, mimo tistega, ki je sam sebe poln.

Komur Bog ni dal razuma, temu ga tudi kovač ne skuje.

Kdor rad kruh deli, se mu v roki množi.

Lepa beseda nikomur ne preseda.

Je že kaj naredil

Prišel je k velikonočnemu izpraševanju Joza, ki so mu vzdali častitljivo ime Baraba. Pod tem imenom si vedel, kdo je, in ni mogla nastati nobena pomota. Izpraševal ga je župnik o Kristusovem trpljenju:

»No, Joza, zdaj mi povej, zakaj je Kristus trpel in bil križan?«

»Kaj, kdo?« se je iztrgal Joza iz svojih misli. Potem si je pa popraskal glavo in naglo pristavil, meneč, da je govor o nekem Kristlu. »Ga ne poznam!«

»Ne, vprašam, zakaj je Kristus trpel in bil križan?«

Joza je mencial, mencial in molčal, kajti bolje je molčati, kakor pa ziniti kakšno neumnost. Za to modrost je Joza dobro vedel.

»Kristus! To boš pa le vedel!« je silil vanj gospod. »No, zakaj?«

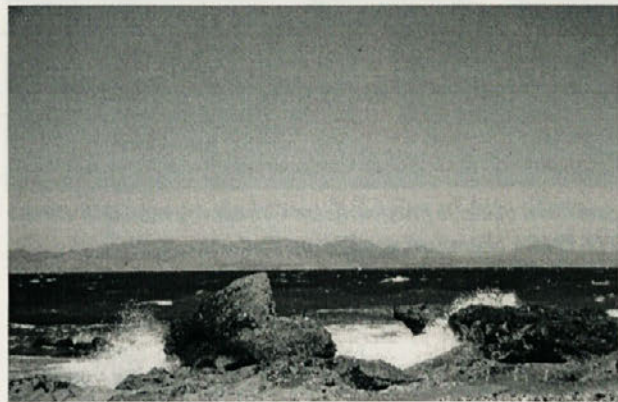
Joza Baraba se je ojunačil, ojunačil in iztisnil:

»Je že kaj naredil!«

Narte Velikonja

NA RODOSU

V prispevku želim predstaviti otok Rodos, čeprav dovolj poznan in obiskan, to ne bo odveč, saj je letošnje leto v znamenju Grčije in poletnih olimpijskih iger ATENE 2004. Na otoku z največ sončnimi dnevi v letu in oddaljenim dobrih dvajset kilometrov od turške obale, sem bil dvakrat. Največji otok otočja Dodekaneza je poraščen z bujno mediteransko vegetacijo z dovolj tekoče vode ter dobrimi cestnimi in morskimi povezavami. Na otoku, dolgem približno štiriinosemdeset kilometrov, so poleg glavnega mesta Rodos najbolj poznani še Lindos, Kremasti, Arhangelos,

Motiv dela obale pri mestu Rodos imenovan "Pri skalah" nedaleč od akvarija in svetilnika.

Faliraki in še nekateri kraji. Na otoku dobro uspevata oljka in vinska trta. Glavni vir preživljanja otočanov je poleg kmetijstva še turizem, razvite pa so tudi obrtne dejavnosti, predvsem keramičarstvo. Omeniti je potrebno tudi ribištvo in spužvarstvo. Otok ima burno zgodovino, katere začetki segajo v obdobje predantične Grčije, antike, rimskega imperija, bizantinskega cesarstva, križarskih vojn z obdobjem uprave vitezov reda Sv. Ivana, kasnejšega turškega osvajanja otoka, bojov med prvo in drugo svetovno vojno, čas italijanske uprave in kasnejše priključitve k Grčiji. Mesto Rodos sem si

podrobno ogledal. Živahnemu turističnemu, upravnemu in pristaniškemu mestu daje poseben pečat zgodovinska četrt, križarska trdnjava Sv. Ivana, mestni akvarij, antična akropola nad mestom, mnogi hoteli in lokali ter trgovine. Sledi preteklosti so prisotne vsepovsod. Zaščiteni najdišča antičnih bivališč, grobišč in svetišč nam pričajo samo o enem od mnogih izvirov zahodne civilizacije. Najmogočnejša je antična akropola na hribu nad mestom z ohranjenimi temelji in stebri, renoviranim antičnim gledališčem ter športnim Igriščem. Mestu daje poseben pomen križarska trdnjava oziroma celoten predel starega mestnega jedra, obdan z obzidjem.

Nastanek in izgradnja križarske trdnjave sega v čas zadnjih križarskih vojn. Trdnjavo so zgradili vitezi reda Sv. Ivana, ki so upravljali z otokom od avgusta 1309 do 1522. leta. Obdobje, zaznamovano z gospodarskim in splošnim razcvetom, se je končalo s turško osvojitvijo otoka pod vladavino sultana Sulejmana II. Veličastnega. Po stoletjih turške uprave je bil otok leta 1912 zaseden in kasneje priključen h kraljevini Italiji vse do 1943. leta. Prav tako tudi okoliški otoki Karpatos, Leros in Samos. Pomembno je vedeti, da so v teh desetletjih tudi na teh otokih služili vojaški rok mnogi slovenski fantje, Primorci in Istrani. Med drugo svetovno vojno so se v italijanskih enotah ter kasneje v enotah ELAS bojevali mnogi mobiliziranci iz naših krajev. Največ na otoku Samos in Leros, manj pa na Rodosu. Od stacionarnih enot na otoku Rodos bi omenil divizijo "Regina", na Samosu pa divizijo "Cuneo". Ob kapitulaciji Italije 1943. leta se mnoge italijanske enote niso predale in so se skupaj s pripadniki odpora ELAS ter britanskimi intervencijskimi silami uprle Nemcem. Večina Slovencev se je kasneje umaknila v Turčijo ter preko Sirije in Egipta v južno Italijo, od koder so odšli v enote NOV ali k zaveznikom. Nemške zasedbene sile so bile na otoku vse do konca vojne,

Križarska trdnjava vitezov reda Sv. Ivana na Rodosu

sledila je britanska vojaška uprava in priključitev otoka h Grčiji leta 1947. V vsakem večjem kraju so grobišča pokopališča in spominska obeležja. Prav ti nemi pričevalci nam lahko mnogo povedo o preteklosti dežele in prebivalstva. V mestu Rodos sem obiskal več pokopališč in grobišč, malo izven mesta. Najprej bi omenil turško pokopališče, zatem židovsko in katoliško, seveda pa tudi pravoslavno pokopališče, staro in novo. Na katoliškem pokopališču sta dve grobnici, in sicer manjša, francoska iz prve svetovne vojne, in večja, italijanska, iz druge svetovne vojne ter pred njo.

Nasproti katoliškega pokopališča preko avtoceste leži angleško vojaško pokopališče 1939-1945. Na nagrobnih kamnih so vklesana imena pripadnikov vseh rodov britanske kraljeve vojske. Vrstijo se imena pilotov, mornarjev, signalistov, vojakov in oficirjev pehote, med vsemi eden neznan. Grkom prostovoljcem, pripadnikom zavezniških sil, je postavljeno posebno spominsko obeležje v bližini starega pristanišča.

Spominsko obeležje prostovoljcem Grkom v zavezniških enotah 1943-1945 v bližini pristanišča na Rodosu.

Od obiskanih krajev bi omenil še sedem izvirov pitne vode nedaleč od Arhangelosa. Mnogi mediteranski otoki se soočajo s problemom tekoče oziroma pitne vode, kar za Rodos ni značilno. Množično je obiskana dolina metuljev ali Petaloudes. Enaka ali podobna vrsta metuljev živi samo še v enem predelu Avstralije. Na koncu bi omenil še Lindos. Tukaj je bil sneman privlačen vojni film Navaronski topovi. V Lindosu ni mogoče prezreti antične akropole iz četrtega stoletja pred našim štetjem. Akropola, ostanki bizantinskih zgradb ter obzidja in trdnjavski del iz obdobja križarskih vojn zaokrožujejo zgodovinski predel na prevladujočem hribu nad Lindosom. Od tu je lep pogled na mestece belih hiš, ozkih ulic in zaliv. Upam, da sem v tem prispevku bralcem Vipavskega glasa vsaj nekoliko približal otok Rodos. Mnogim so bolj poznane Atene, Krf, Kefalonija in Kreta, kar pa ne pomeni, da Rodos nima svojih posebnosti.

Zvonimir Lipovšek

Viri

- Albert Klun: *Iz Afrike v NOVJ*, Ljubljana 1978
- *Boj pod Olimpom, Slovenci v NOB Makedonije, Grčije in Albanije 1941-1945*
- *Vojna enciklopedija*, Beograd 1972
- *Turistični prospekti in zemljevidi*

ODMEVI

Še en odmev na knjigo *Življenje ob trti in kršinu*, ki jo je leta 2000 izdala Občina Vipava. Gradivo zanj je zbrala ga. Magda Rodman.

Spoštovana gospa Magda Rodman!

Ko pišem knjigo, tedaj ne berem drugih knjig. Kadar berem, imam sedaj navado, da berem po več knjig hkrati. In sicer tako, da si jih izbiram po dnevnem razpoloženju. Na primer, če sem bolj zamišljen in stvaren, berem zgodovino ali poljudno znanost. Ob bolj vlažnih, deževnih dneh, ko se z neba vse cedi po strehah in po žlebovih, me navadno zajame melanholija in berem bolj čustvene zadeve, leposlovje. Če pa še grmi in treska, sem prevzet s poezijo...

*Za to jesen sem si za bolj mrakobne dni izbral Tolstojev pripoved *Iz mladostnih dni*. (Opisuje otroštvo v Jasni Poljani, materino smrt, preselitev k babici v Moskvo z očetom, bratom in sestrmi, prvo ljubezen, učenje, študij...) Vaša knjiga o Vipavcih, ki ste mi jo poklonili v začetku tega meseca novembra, je tako*

naključno pristala sredi branja Tolstojevih avtobiografij. Primerjava dveh žanrsko sorodnih knjig se mi je tako spontano ponudila sama po sebi.

Takoj Vam lahko zagotovim, da so izpovedi Vipavk in Vipavcev po svoji jedrnatosti nabite kot močan smodnik s tisto življenjsko silo, ki nas sili k preživetju in svobodi. Povedano je vse bistveno, kako se kri pretaka iz roda v rod, poleg tega pa je mogoče zaznati ravno prave odmerke vseh začimb duha življenja: trdne vezi med ljudmi, zaupanje, vero, upanje, ustaljenost, stabilnost in posluš za vipavsko zemljo in sonce. Ne manjka niti tista usedlina, ki jo le čas ugnezdi v našo zavest, sprijaznjenje v minljivost vsega. Vsi na koncu zatrdijo, da se ne bojijo smrti. In s tem nehote pustijo odprto večno skrivnost življenja; kaj je za njim?

Kakor življenje samo je presenetljiva tudi intenziteta dogajanj. Te je seveda narekoval čas 20. stoletja. Po prekucijah, ki ste jih Vipavci prestali v burni vojni mehanizirani dobi, se usode navadnih ljudi lahko kosajo z neverjetnostjo pustolovščin legendarnih osebnosti iz preteklih stoletij! Tako je izkušnje HaniBala, prečkanje Alp, osvajanje afriških puščav in nato prekomorsko ladijsko invazijo in vojni pohod navzgor po Dalmaciji doživel marsikateri vipavski smrtnik! Zakaj bi brali le starorimske pravljice? Poglejmo lastne babice in dede, nič lažje jim ni bilo. Zato je prav, da pridejo v Naš spomin! Naša dežela je polna junakov. Bodimo ponosni na naše lastne ljudi. Za koliko med njimi, ki bi si zapis v knjigi zaslužili, se je žal izgubila vsaka sled in jih je za vedno pogoltnilo neizprosno žrelo pozabljenja!

Zato lahko napišem, da me je z vso človeško žlahtnostjo napolnilo spoznavanje življenjskih usod domačinov iz listov knjige Ob trti in kršinu. Hvala. Hvala, Vam vsem Vipavcem, ki ste se odprli, in za odkritosrčnost! Po tej knjigi se lahko samo zgledujemo. V teh besedah je doma naša domača primorska in slovenska identiteta. To smo mi.

Prav lahko bi podobne memoare objavili in natisnili Tolminci in Brici, Idričani in Kraševci. Vaša knjiga je lahko zgled. Vsaka vas, vsak trg in vsako mestece bi lahko imelo tak biografski zapis svojih prebivalcev. Koliko presunljivih življenjskih zgodb bi izvedeli! Le čas in mir si je treba vzeti, da naše življenje v tišini popišemo, ga preberemo in spoznamo! Še enkrat sprejmite iskrene čestitke in lep pozdrav.

Borut Rutar

PISALI SO NAM

Martin Silvester, Ljubljana

Hvala za novo številko VG. Z veseljem sem jo takoj prebral. Kako aktivna je postala Vipava na vseh področjih! Z zanimanjem sem spremljal življenjsko pot Antona Ježa, ki ni bila lahka, a zelo uspešna. Zanimiv je tudi članek o gradnji Zadrúžnega doma. Pozoren pa sem bil tudi na poročila o delu mladih.

Anica List, Ljubljana

Sorodniki Antona Ježa se vam iskreno zahvaljujemo za izjemno skrb za podlistek, ki ste ga objavljali v vašem glasilu. Z njim ste oživljali spomin na spoštovanje vredno življenjsko pot našega pokojnega očeta. Vsem, ki ste se za to trudili, iskrena hvala. Veliko uspeha še naprej.

Nada Kostanjevič, Ajdovščina

Uredništvu Vipavskega glasa se prav pristočno zahvaljujem, da so me obiskali na mojem novem naslovu - v domu starejših občanov v Ajdovščini, in me obdarovali. Resnično me niso pozabili, kot tudi jaz ne bom pozabila Vipave, Vipavcev in Vipavskega glasa.

Obenem se zahvaljujem tudi predsedniku in tajniku PD Vipava, ki sta me obiskala in prinesla priznanje Planinske zveze in planinski koledar. Le ta sedaj krasi avlo našega doma, da bomo vsi deležni lepih slik in pesmi.

ZA RAZVEDRILO

KRIŽANKA

VIPAVSKI GLAS	SKUPEK MALIGNIH CELJC	IME IN PRIMEK VODITELJICE VIPAVSKIH TAMBURAŠEV		STIKALIŠČE DVEH ALI VEČ ROBOV PREDMETA	ŠPORTNIK Z BALONOM	ARABSKI ŽREBEC	ROLETA	VZDEVEK GRŠKEGA LADJARJA ONASISA	SESTAVIL VLADIMIR ANŽEL	VIPAVSKI KOMORNI ZBOR	PREHIVALEC NEKDANJIH MEJNIH KRAJIN V RUSIJ	PTIČJA SAMICA
STANISLAVA VRČON			VRSTA JEDI						NEZNANKA V MATEMATIKI			
			IVAN VIDRIH									
VRSTA KROKODILA									IZLOČEK ŽLEZ LOJNIC			
									DELNA OHROMELOST			
FRANČOSKI SKLADATELJ, MAURICE (1875 – 1937)						ENCIM, KI POSP. RAZK. MAŠČOB						
						ČEVLJARSKO SLO. MESTO						
KRAJEVNA SKUPNOST			VRSTA IGRE NA SREČO					OBER				
			VEDA O ATOMIH					IGNAC ČESEN				
OTILJA, OKRAJŠANO				NATALIJA RIJAVEC			EVROPSKA OTOŠKA DRŽAVA					
				JOŽE TROŠT			VAROVALO, ŠČITNIK					
IME IN PRIMEK ZBOROVODJE VIPAVSKEGA ZBORA											DRŽAVA V SREDNJI AMERIKI	ZAPRT BALKON V NADSTROPJU, MOSTOVŽ
	NAŠ NEK. SMUČ. SKAK. RAJKO							PREDEL OB BLEJSKEM JEZERU				
	SLOVESNA VRSKAPESEM							BOBNICA, PAVKA				
PAMELA, OKRAJŠANO				IME AMERIŠKE IGRALKE TURNER	TARZANOVA OPICA					PIJAČA ST. SLOVANOV		
					ŽENSKO IME					DENAR V ANGOLI		
MEHKA, FINA, SVETLEČA SE TKANINA						OSEBNI ZAIMEK			NEMŠ. FILZOFO, GEORG			
									RAZLIČNA SAMOGLASNIKA			
UBITI, ZLOGLASNI, SRBSKI VOJNI ZLOČINEC						GRŠKI BOG VETROV	PLOŠČATA MORS. RIBA					
							TRAVNIŠKA ZDR. RASTL.					
IME IN PRIMEK KAPELNIKA VRIHPOLJSKE PIH. GODBE												
MARJAN NUSDORFER			PRIJETEN VONJ						NAŠA BREZ-ALKOHOLNA PIJAČA			
			GLAVNI ŠTEVNIK									
	ZAPOREBNI ČRKI NAŠE ABECEDJE			POLET, ZANOS					KEM. OZN. ZA LITIJ			IVAN TAVČAR
	13. IN 16. ČRKA NAŠE ABECEDJE			IRENA LEGAT					AVT. OZNAKA BENETK			
RIMSKI ZGODOVINAR, TITUS						KRAJ PRI CERKNEM, ZNAN PO SMUČKAH Z LOKOM						
NAOČNIKI							ORGANIZATOR SLOVENSKEGA UČITELJSTVA, MIHA (1845 – 1941)					

Rešitev križanke – repov in glav iz 67. številke VG

Krajše besede:

1. pod, 2. Bol, 3. čer, 4. hip, 5. sla, 6. bet, 7. pas, 8. Eda, 9. Ina, 10. bil, 11. tik, 12. lok, 13. hem, 14. rek

Besede skozi ves lik (zapisane po vrsti od zgoraj navzdol):

Podsreda, bolečina, Černobil, hipnotik, slavolok, Betlehem, pastorek

Rešitev na označenih poljih: **Srečno novo leto.**

God sv. Florijana

God sv. Florijana, zavetnika gasilcev, je 4. maja. V prejšnjem stoletju je bila na ta dan maša v Logu. Budančci so se zaobljubili Florijanu in zanje je bil ta dan praznik, skoraj tak kot nedelja. God sv. Florijana se je praznovalo vse do nekaj let po II. svetovni vojni.

Moje stare mame brat, doma v Dolgi Poljani, je bil zidar. Tisto pomlad davnega leta 1920 je delal v Žapužah. Delo se je bližalo koncu.

Za Žapužane je bil 4. maj navaden delovni dan. Stric je imel pomisleke, ali bi šel na delo ali ne. Po eni strani bi rad delo končal, po drugi pa bi rad praznoval.

Nazadnje se je le odločil in se odpravil na pot. Dan je bil oblačen, kazalo je, da bo deževalo in pihal je rahel veter. S seboj je vzel dežnik, za vsak slučaj. Obesil si ga je na roko.

Na Robu, na majhni vzpetini med Dolgo Poljano in Žapužami, so pasli otroci živino. Stric si je prižgal cigareto in zadovoljno potegnil. Kar naenkrat so začeli otroci kričati: "Stric, zgoreli boste, stric, zgoreli boste..." Mislil si je, da gre samo za draženje in je bil nejevoljen zaradi takega obnašanja otrok. Ker pa le niso nehali kričati, se je obrnil in zagledal, da mu gori *marela*. Odvržena vžigalica mu je padla v dežnik in tako se je *marela* vnela. To je bilo opozorilo, ker ni upošteval praznika sv. Florijana.

Odvrgel je dežnik, pogasil ogenj in se vrnil domov.

Od takrat naprej je bil zanj god sv. Florijana zares zapovedan praznik.

*Po pripovedovanju Anice Ferjančič
zapisala Valentina Kogoj, Budanje*

Zakaj so ustanovili (odprli) domove upokojencev

V VG sem se prenehala javljati, ker sem zbolela, prestala operacijo in pristala v domu upokojencev v Ajdovščini - a to ni posebno zanimivo.

Življenje v domu je zelo pestro, kot v veliki družini, in vsak lahko tu najde, kar ga zanima. Zakaj so ti domovi pravzaprav nastali? 96-letna oskrbovanka doma v Zagrebu je o tem napisala pesem. Ker je zagrebško narečje podobno slovenščini, je ne prevajam.

*Svaki početak pomalem je kraj,
tri koraka napred, četiri nazaj,
kada odrasteš, misliš si tad,
da navek budeš pameten i mlad.
A jednog dana - o božje bruke,
postale jesu prekratke ti ruke,
na glavi polahko ti kosa odpada,
a zato ti rasteju brki i brada.
Nekaj najemput zaštopa ti vuha,
nikog ne razmeš, čisto si gluha,
ako hočeš čitat, oči ti fale
i svud po kući iščeš očale.
Tako polahko počne skleroza
i u ustima paradentoza,
onda uz muke i silnu vezu
od socijalnog dobiš protezu.*

*Ne moreš hoditi tako kot predi,
pomažeš si batinom, a kaj ti vredi,
u križima išijas, u kolenu artritis,
u crevima sako toliko kolitis,
nesmješ slano, škodi ti masno,
špotaju svi te ak prdneš glasno.
Kaj se seksa tiče, i tu smo slabi,
to se v teh letih opče ne rabi,
zato su zmislili te staračke hiše,
da starost mladima tlaka ne diže.*

Nada Kostanjević

PRISPEVKI ZA VIPAVSKI GLAS OD 15.12.2003 DO 25.3.2004

Bogomira Bajc	Beblerjeva	2.000 SIT
Mara Bratina	Ljubljana	3.000 SIT
Majda Clemenzenz	Ljubljana	2.000 SIT
Marica Gul	Lože	5.000 SIT
Zora Hrepevnik	Vinarska 2	2.000 SIT
Vida Jamšček	Nova Gorica	3.000 SIT
Aleksandra Jemec	Ljubljana	10.000 SIT
Marjo Kete	Nova Gorica	2.000 SIT
Valentina Kogoj	Budanje	2.000 SIT
Anica Koren	Francija	4.600 SIT
Vida in Franc Koren	Zemona 4	2.400 SIT
Francka Krašna	Na produ 15	2.000 SIT
Ivan Krašna	Budanje	2.000 SIT
Marija Makarovič	Ljubljana	7.000 SIT
Ivanka Meze	C. 18. aprila 7	1.000 SIT
NN		2.000 SIT
NN	Slap	3.000 SIT
Slavka Ralič	Ljubljana	5.000 SIT
Miroslav Semenič	Kociančičeva 3	3.000 SIT
Minka Sfiligoj	Gorica	10 EUR = 2.370 SIT
Martin Silvester	Ljubljana	1.000 SIT
Margerita Tratnik	Beblerjeva 37	1.000 SIT
Bojan Turk	C. 18. aprila 9	5.000 SIT
Angel Vidmar	Vinarska 2	3.000 SIT
Urška Žgur	Lože	1.000 SIT
Veronika Žorž	Slap	3.000 SIT
?		5.000 SIT
Skupaj		84.370 SIT

Vsem se najlepše zahvaljujemo!

Svoje prispevke lahko nakažete tudi na TRR KS Vipava 01336-6450860755 s prisopisom ZA VIPAVSKI GLAS.

**VIPAVSKI GLAS - glasilo KRAJEVNE SKUPNOSTI VIPAVA
MAREC 2004
700 izvodov**

Uredniški odbor:

Gizela Furlan - urednica, Magda Rodman, Vladimir Anžel, Boris Ličen in Breda Butinar - lektorica

Sodelovali so še: Boštjan Jež, Liljana Lavrenčič, Marija Černigoj, Vida Babič, Nadja Rodman Koradin, Polona Petrič, Gašper Naglost, Denise Tamasia, Lori Petkovšek, Cecilija Vitežnik, Anamarija Trošt, Ivica Petrič, Ana Hlad in učenci 7. razreda CUIO, Štefan Pregelj, Maja Rehar, Lucjan Premrn, Barbara Kunavar Tomažič, Pavel Bajec in Sandi Skapin, Jurij Paljk, Jožica Ličen, Nada Kostanjevic, Zvonimir Lipovšek, Borut Rutar, Martin Silvester, Anica List, Anica Ferjančič in Valentina Kogoj.

VSEBINA

Iz naše preteklosti

Goldenstein in vipavska noša	stran 2
Blažonova jelka - kraljica Nanosa	stran 4

Predstavljamo vam

Življenjska pot Franca Vidriha iz Podrage	stran 6
---	---------

Iz naše KS

Poročilo o delu KS Vipava	stran 12
Javni poziv za vlaganje zahtevkov za vračilo vlaganj v telekomunikacijsko omrežje	stran 12
Poslovno poročilo KS Vipava za leto 2003	stran 13

Iz naše občine

Poročilo o delu občine Vipava	stran 14
-------------------------------------	----------

Iz ustanov in društev

Iz ŠGV	stran 16
O glagolici na ŠG Vipava	stran 18
Kiparska razstava Lana Seuška	stran 19

Iz OŠ

Koncert na Zemonu	stran 20
Vipavski tamburaši v Ankaranu	stran 21
Prispevki literarno-novinarskega krožka OŠ Vipava	stran 21
Prispevki učencev podružnične šole Podnanos	stran 22

Iz CUIO

Naravoslovni dan o kruhu	stran 23
Kako do blaga	stran 24
Zimski pohod na Nanos	stran 25

Iz društev

Razmetano podstrešje	stran 25
Vipavski gasilci ne počivamo	stran 26
Kolesarski klub Izvir Vipava	stran 28

Za dom in družino

Božični koncert vipavskih cerkvenih pevcev in vipavskih tamburašev	stran 29
Vsem voščiva blagoslovljene božične dni in milosti polno novo leto 2004	stran 30
Profesor Janez Zupet med nami	stran 32
Občni zbor škofijske Karitas Koper	stran 36
Vera in luč	stran 37
Iz društva Sožitje	stran 37

Na Rodosu	stran 39
-----------------	----------

Odmevi	stran 40
--------------	----------

Pisali so nam	stran 41
---------------------	----------

Za razvedrilo

Križanka	stran 42
God sv. Florijana	stran 43
Zakaj so ustanovili domove upokojencev	stran 43

Ajdovščina

SP 0

VIPAVSKI

2004

352.9(497.4 Vipava)

0083490,68

LAURICEN KULJIZNICA

COBIS